

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

THE ACADEMY OF CRIMINALISTIC
AND POLICE STUDIES

Hanns
Seidel
Foundation

HANNS SEIDEL
FOUNDATION

THE BOOK OF ABSTRACTS

**FIGHTING ORGANIZED CRIME – LEGAL FRAMEWORK,
INTERNATIONAL STANDARDS
AND PROCEDURES**

SCIENTIFIC CONFERENCE WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION

Tara, 27-29 May 2013

КРИМИНАЛИСТИЧКО-ПОЛИЦИЈСКА
АКАДЕМИЈА

Hanns
Seidel
Foundation

ФОНДАЦИЈА
ХАНС ЗАЈДЕЛ

ЗБОРНИК САЖЕТАКА

**СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
ПРАВНИ ОКВИР, МЕЂУНАРОДНИ СТАНДАРДИ И ПРОЦЕДУРЕ**

НАУЧНО-СТРУЧНИ СКУП СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ
Тара, 27–29. мај 2013. године

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Зборник сажетака

Издавачи

КРИМИНАЛИСТИЧКО-ПОЛИЦИЈСКА АКАДЕМИЈА
Цара Душана 196, Београд
ФОНДАЦИЈА ХАНС ЗАЈДЕЛ
Јове Илића 50, Београд

За издаваче

проф. др ГОРАН МИЛОШЕВИЋ
декан Криминалистичко-полицијске академије
ЛУЦ КОБЕР
руководилац Фондације Ханс Зајдел за Србију и за Црну Гору

Уредник

проф. др ДРАГАНА КОЛАРИЋ
продекан за научноистраживачки рад

Тираж

100 примерака

Штампа

ЈП „Службени гласник”
Београд

©2013 Криминалистичко-полицијска академија, Београд

ISBN 978-86-7020-246-7

С А Д Р Ж А Ј

Прва тематска област ПРИМЕНА САВРЕМЕНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ У СПРЕЧАВАЊУ И СУЗБИЈАЊУ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

Божидар Бановић, Вељко Тураџин ВИСОКОТЕХНОЛОШКИ ТЕРОРИЗАМ	3
Роберт Вулић, Дане Субошић САВРЕМЕНЕ БЕСПИЛОТНЕ ЛЕТЈЕЛИЦЕ ПОЛИЦИЈЕ.....	4
Драган Ранђеловић, Бојана Царевић, Милош Рамђеловић INTERNET ABUSE AND SECURITY POLICY	5
Жарко Синђелић ПРИМЕНА САВРЕМЕНИХ ТЕХНОЛОГИЈА ПРИЛИКОМ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПОСЕБНИХ И ДРУГИХ ДОКАЗНИХ РАДЊИ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И СУЗБИЈАЊА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА.....	6
Горан Матић ПИТАЊЕ ПРИМЕНЕ СПЕЦИЈАЛНИХ ИСТРАЖНИХ ТЕХНИКА ОД СТРАНЕ ПОЛИЦИЈЕ И СЛУЖБИ БЕЗБЕДНОСТИ.....	7
Борче Петревски УЛОГА СУБЈЕКТА ПОДСИСТЕМА ПРИВАТНЕ БЕЗБЕДНОСТИ У РЕПУБЛИЦИ МАКЕДОНИЈИ У СПРЕЧАВАЊУ И СУЗБИЈАЊУ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА.....	8
Зоран Милановић, Радован Радовановић СТАНДАРД ISO/IEC 27005:2008 – ОСНОВ ЗА МЕНАЏМЕНТ РИЗИКОМ ИНФОРМАЦИОНЕ БЕЗБЕДНОСТИ У ОРГАНИЗАЦИЈИ.....	9
Вељко Попара, Горан Протић ДОКАЗНИ И ОПЕРАТИВНИ ЗНАЧАЈ МОНИТОРИНГА ТЕХНИЧКИМ СРЕДСТВИМА У РЕАЛИЗАЦИЈИ КРИМИНАЛИСТИЧКИХ ПОСЛОВА	10

Друга тематска област КРИВИЧНОПРАВНИ И КРИМИНОЛОШКИ АСПЕКТИ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

Миодраг Н. Симовић, Марина М. Симовић ПРИМЕНА МЕЂУНАРОДНИХ КРИВИЧНИХ СТАНДАРДА У СУПРОТСТАВЉАЊУ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛИТЕТУ У НОВИЈОЈ ПРАКСИ УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ.....	13
Драгана Коларић ТЕРОРИСТИЧКО УДРУЖИВАЊЕ ПРЕМА КРИВИЧНОМ ЗАКОНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	14
Горан П. Илић, Тања Кесић СТРАЗБУРШКИ СТАНДАРДИ У ДОКАЗИВАЊУ КРИВИЧНИХ ДЕЛА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА.....	15

Наташа Делић КРИВИЧНО ДЕЛО НЕОВЛАШЋЕНА ПРОИЗВОДЊА И СТАВЉАЊЕ У ПРОМЕТ ОПОЈНИХ ДРОГА (члан 246 КЗ).....	16
Наташа Тањевић КРИВИЧНОПРАВНА ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ И БОРБА ПРОТИВ ЕКОЛОШКОГ КРИМИНАЛИТЕТА.....	17
Tatjana Gerginova CRIMINAL LEGAL RESPONSE OF ORGANISED CRIME IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA	18
Зоран Илић ТРЕТМАН ОСУЂЕНИХ ЗА КРИВИЧНА ДЕЛА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА (МОГУЋНОСТИ, ДИЛЕМЕ И ЗАБЛУДЕ)	19
Жељко Никач, Бобан Симић БОРБА ПРОТИВ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА – УНУТРАШЊИ И МЕЂУНАРОДНИ АСПЕКТИ	20
Mile Matijević, Darko Jokić EVIDENTIAL VALUE OF EYEWITNESS IDENTIFICATION IN CRIMINAL PROCEEDINGS	21
Горан Бошковић, Гордана Јекић-Брадајић ФИНАНСИЈСКЕ ИСТРАГЕ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ – СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ.....	22
Boris Murgoski SOME CURRENT ISSUES RELATING TO EVIDENCE AND CRIMINALISTIC PROCESSING OF THE CRIME SCENE.....	23
Радослав Гаџиновић, Живојин Ђурић НАУЧНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА ФЕНОМЕНА ТЕРОРИЗАМ	24
Миле Шикман РАЗУМЈЕВАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛИТЕТА – КРИМИНОЛОШКИ И КРИВИЧНОПРАВНИ ПРИСТУП.....	25
Невенко Враћеш, Слађана Враћеш УЛОГА ОРГАНА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ У СУПРОТСТАВЉАЊУ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛИТЕТУ	26
Тања Кесић, Биљана Синановић, Мирољуб Виторовић АКТУЕЛНА РАЗМАТРАЊА О ПРОЦЕСНО-ПРАВНОМ ПОЛОЖАЈУ САРАДНИКА ПРАВОСУЂА	27
Драган Манојловић КОЛИКО КРИМИНАЛИСТИЧКИ И ПРАВНО РАЗУМЕМО ШТА ЈЕ ОРГАНИЗОВАНА КРИМИНАЛНА ГРУПА	28
Радован Кораћ, Милош Јанковић ПОСЕБНОСТИ ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА ЗА КРИВИЧНА ДЕЛА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА	29
Радмила Драгићевић Дичић, Александар Бошковић, Милан Жарковић УСКРАЂИВАЊЕ ПОДАТАКА О ИДЕНТИТЕТУ СВЕДОКА У КРИВИЧНОПРОЦЕСНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	30
Гордана Чолић, Ана Боровић, Мато Жарковић ДОКАЗНИ ЗНАЧАЈ ИСКАЗА УЗЕТИХ ОД СТРАНЕ ОВЛАШЋЕНИХ СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА ОРГАНА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА У ПРЕТКРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ.....	31
Александар Југовић, Мирослав Бркић СУПКУЛТУРНА ОБЕЛЕЖЈА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА.....	32
Зоран М. Стевановић, Јасмина Играчи ТРГОВИНА ДЕЦОМ КАО ОБЛИК ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛИТЕТА.....	33
Snezana Mojsoska, Igor Kambovski, Irina Majovski, Goce Mojsoski MOBILE PAYMENTS: VISION OR REALITY IN MACEDONIA	34
Александра Илић ЗАШТИТА ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА У КРИВИЧНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	35

Иван Илић УЛОГА СВЕДОКА САРАДНИКА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ ЗА ДЕЛА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛИТЕТА	36
Милијана Лепир ЕКСТРАДИЦИОНИ ПРИТВОР КАО ПРОЦЕСНА МЈЕРА У БОРБИ ПРОТИВ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА.....	37
Трећа тематска област МЕЂУНАРОДНИ СТАНДАРДИ И ПРОЦЕДУРЕ У СПРЕЧАВАЊУ И СУЗБИЈАЊУ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА	
Katerina Krstevska THE WITNESS PROTECTION IN THE MACEDONIAN LEGAL SYSTEM	41
Јелена Радовић-Стојановић СТАТИСТИКА КРИМИНАЛИТЕТА И ПРАВОСУЂА У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ: СТАНДАРДИ, МЕТОДОЛОГИЈЕ, ХАРМОНИЗАЦИЈА	42
Жељко Нинчић ПРИКРИВЕНИ ИСЛЕДНИК КАО СТАНДАРД У СУПРОТСТАВЉАЊУ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ	43
Snezana Nikodinovska-Stefanovska, Marjan Gjurovski PREVENTING AND FIGHTING ORGANIZED CRIME IN THE EU A NEW ERA WITH THE LISBON TREATY AND THE STOCKHOLM PROGRAMME.....	44
Pamela Kerschke-Risch FOOD AND ORGANIZED CRIME. LEGAL FRAMEWORK AND CONTROL?.....	45
Горан Лукић, Зоран Ђурђевић ЗНАЧАЈ РЕГИОНАЛНИХ ИНИЦИЈАТИВА ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ У СУПРОТСТАВЉАЊУ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ	46
Светлана Николоска, Марина Саздовска ОПЕРАТИВНЕ АКЦИЈЕ У ФУНКЦИЈИ ИСТРАЖИВАЊА ОРГАНИЗОВАНОГ ЕКОНОМСКОГ И ФИНАНСИЈСКОГ КРИМИНАЛА У МАКЕДОНИЈИ	47
Далибор Кекић, Желимир Кешетовић ПОЛИЦИЈСКИ ДИПЛОМАТА КАО ИНСТРУМЕНТ У СУЗБИЈАЊУ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА	48
Љубинко Митровић КАЗНЕНОПРАВНА ЗАШТИТА ПОЛИЦИЈСКИХ СЛУЖБЕНИКА У КАЗНЕНОМ ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ.....	49
Igor Mojanoski SUPPRESSION OF CRIME IN INTERNATIONAL TRADE FROM THE ASPECT OF INTERNATIONAL ACTS FOR COMMERCIAL SALE OF GOODS	50
Sandra Stojković THE FIGHT AGAINST ORGANIZED CRIME ON THE EU LEVEL	51
Зорица Којчин, Иван Жарковић ПРИНЦИП ТРАНСПАРЕНТНОСТИ И ЊЕГОВ ЗНАЧАЈ ЗА СУЗБИЈАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛНОГ ДЕЛОВАЊА У ОБЛАСТИ СТРАНИХ ДИРЕКТНИХ ИНВЕСТИЦИЈА	52
Божидар Оташевић МЕЂУНАРОДНИ СТАНДАРДИ И ПРОЦЕДУРЕ У СПРЕЧАВАЊУ И СУЗБИЈАЊУ НАСИЉА ЕКСТРЕМНИХ НАВИЈАЧКИХ ГРУПА	53
Fosina T. Remenski THE THEORIES OF IDENTITY IN THE CONTEXT OF TERRORIST ORGANIZATION	54
Маријана Блажевска ОРГАНИЗОВАНИ РАЧУНАРСКО-ФИНАНСИЈСКИ КРИМИНАЛ СА ЕЛЕМЕНТИМА ЛАЖНИХ ПЛАТНИХ КАРТИЦА	55
Tatjana Vukelić ORGANIZED CRIME IN THE TIME OF SOCIAL NETWORKS AND WEB 2.0.....	56

**Четврта тематска област
ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛ И ТЕРОРИЗАМ
У САВРЕМЕНИМ СТУДИЈАМА БЕЗБЕДНОСТИ**

Цане Мојаноски, Вук Кулић ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ И КОРУПЦИЈА.....	59
Саша Мијалковић, Младен Бајагић САВРЕМЕНИ ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛ И ТЕРОРИЗАМ СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКЕ.....	60
Томе Батковски БЕЗБЕДНОСНА ПРОГНОСТИКА У РАНОМ ПРЕДУПРЕЂИВАЊУ, ПРЕВЕНЦИЈИ И СУЗБИЈАЊУ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА И ТЕРОРИЗМА.....	61
Aleksey A. Kurin LOGISTIC APPROACH TO THE OPTIMIZATION OF INFORMATION SUPPORT OF CLEARANCE AND INVESTIGATION OF CRIMES.....	62
Aleksey A. Kurin THE USE OF ANALYTICAL CAPABILITIES WITHIN THE INTEGRATED TELECOMMUNICATION SYSTEM OF CRIMINALISTIC RECORDS.....	63
Victoria V. Namnyaseva, Maksim E. Belokobylsky ABOUT ORGANIZED CRIME FIGHTING IN THE SPHERE OF CRIMINAL LAW PROTECTION OF THE INTERESTS OF JUSTICE.....	64
Maksim E. Belokobylsky, Olga I. Belokobylskaya, CRIMINAL LAW CHARACTERISTICS OF MURDERS COMMITTED BY ORGANIZED GROUPS EITHER ON THE GROUNDS OF POLITICAL, IDEOLOGICAL, RACIAL, NATIONAL, AND RELIGIOUS HATRED AND STRIFE OR ON THE GROUNDS OF HATRED AND STRIFE TOWARD CERTAIN SOCIAL GROUPS.....	65
Александра Љуштина ОРГАНИЗОВАНИ ЕКОЛОШКИ КРИМИНАЛ У САВРЕМЕНИМ СТУДИЈАМА БЕЗБЕДНОСТИ.....	66
Весна Трајковска КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА ТЕРМИНА ВЕЗАНИХ ЗА ТЕРОРИЗАМ У ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ И ЊИХОВИХ ПРЕВОДНИХ ЕКВИВАЛЕНТА У МАКЕДОНСКОМ ЈЕЗИКУ.....	67
Bogdancho Gogov NEW CRIMINAL CHALLENGES.....	68
Ладин Гостимировић, Драган Дамјановић ИМПЛИКАЦИЈЕ ПРОЦЕСА РЕСТРУКТУРИРАЊА И СОЦИЈАЛНИХ НЕЈЕДНАКОСТИ НА БЕЗБЈЕДНОСТ У ЗЕМЉАМА ЗАПАДНОГ БАЛКАНА.....	69

ПРВА ТЕМАТСКА ОБЛАСТ

**ПРИМЕНА САВРЕМЕНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ У СПРЕЧАВАЊУ
И СУЗБИЈАЊУ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА**

ВИСОКОТЕХНОЛОШКИ ТЕРОРИЗАМ

проф. др Божидар Бановић

Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

Вељко Турањанин

Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

Сажетак: Аутори у раду разматрају високотехнолошки тероризам као врсту тероризма у коме извршиоци користе глобалну интернет мрежу као средство за извршење терористичких напада. Дигитална и интернет технологија су у бројним позитивним аспектима промениле човечанство, али су довеле и до повећања ефикасности и ефективности криминалних организација. У првој деценији XXI века, компјутерски криминал и кибер-тероризам водеће су теме на међународним конференцијама, као и у области међународног кривичног права. Високотехнолошки криминал представља искоришћавање информација или телекомуникационих технологија како би се извршило кривично дело против лица, имовине, организације или компјутерског система, а кривично дело високотехнолошког криминала у бити је традиционално или ново кривично дело учињено путем компјутерске мреже или система, док високотехнолошки тероризам представља подврсту компјутерског криминала везану за тероризам. Овај облик тероризма представља већу претњу од тероризма какав смо до сада познавали, али и од других облика високотехнолошког криминала. Аутори у раду разматрају компјутерски тероризам са више аспеката, као и његову везу са тероризмом и компјутерским криминалом.

Кључне речи: високотехнолошки криминал, високотехнолошки тероризам, информационе технологије, Интернет.

САВРЕМЕНЕ БЕСПИЛОТНЕ ЛЕТЈЕЛИЦЕ ПОЛИЦИЈЕ

Роберт Вулић

дипломирани криминалиста-специјалиста, професионални пилот
оружане снаге Босне и Херцеговине

проф. др Дане Субошић

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Сажетак: Савремене беспилотне летјелице или УАВ¹, познати и као дронови², јесу летјелице без људске посаде. Лет ових летјелица је контролисан путем рачунара у летјелици и аутоматизованих система навођења или даљински, гдје се пилот или оператор летјелицом, који њом управља, налази и по неколико хиљада километара далеко од саме летјелице³. Ове летјелице се данас употребљавају на различитим пословима и задацима, тако да постоји неколико њихових подјела⁴. Подјела савремених беспилотних летјелица на: војне, полицијске, цивилне и комерцијалне, примјерена је проблематици која се разматра у овом раду.

Савремене полицијске беспилотне летјелице су најзаступљеније у САД, Канади, Аустралији, Новом Зеланду и Великој Британији, са тенденцијом да се полицијске снаге и других земаља опреме овим летјелицама. Могу да се опреме савременом и ефикасном опремом за осматрање,⁵ несмртоносним и смртоносним оружјем.⁶

Колико заправо могу да буду ефикасне савремене беспилотне летјелице, говори податак да их користи неколико десетина америчких безбједносних агенција⁷, као и податак о неколико судских поступака у циљу заштите приватности грађана САД, управо због употребе полицијских беспилотних летјелица⁸. Законита и добро организована употреба савремених полицијских беспилотних летјелица у борби против тероризма и (организованог) криминала у сваком случају даје добре резултате.

Кључне ријечи: беспилотне летјелице, полиција, УАВ, дронови.

1 Eng. UAV – Unmanned Aerial Vehicle (vazdušno vozilo bez ljudi), mada se u domaćoj literaturi koristi naziv: bespilotna letjelica.

2 Drone – je naziv u engleskom jeziku kojim su obuhvaćene sve bespilotne letjelice bez ljudske posade. Naziv „drone“ je prvobitno bio vezan za bespilotne letjelice koje su 60.-tih godina korištene u vijetnamskom sukobu a sam termin se odnosi na „glupu napravu ili mašinu“, međutim zadržao se i do danas.

3 I do 7500 milja kod letjelice GlobalHawk, http://en.wikipedia.org/wiki/Unmanned_aerial_vehicle.

4 Šire o podjelama bespilotnih letjelica u: Tirnanić S: *Bespilotne letjelice*, Vojnoizdavački zavod, Beograd, 2001.

5 <https://www.eff.org/deeplinks/2012/01/drones-are-watching-you>.

6 Subošić. D: *Nesmrtonosno oružje*, Novinsko-izdavački centar Vojska, Beograd, 2005. i http://hse-uav.com/uav_and_lethal_weapons.htm.

7 <http://epic.org/privacy/drones/>.

8 <http://www.aclu.org/blog/tag/domestic-drones>.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

INTERNET ABUSE AND SECURITY POLICY

Dragan Randjelovic

Academy of Criminalistic and Police Studies, Belgrade

Bojana Carevic

Academy of Criminalistic and Police Studies Student

Milos Randjelovic

Academy of Criminalistic and Police Studies Student

Abstract: This paper deals with the evolution of the Internet from its origins to the appearance of misuse with an emphasis on security policy what is a response to an increasingly broad range of abuses as a result of the turbulent development of information technology in the early 21st Century, in which the Internet as a modern information communication technology indispensable everyday needs and a growing part of the world's population. What began as a MIT Ph.D. thesis 1961st year, the U.S. Defense Department experiments in communications (Department for Experiments in Communications), in subsequent years, has evolved into a technological revolution that is now known as "cyberspace" and / or Internet. The Internet has become a medium for all kinds of abuse from cybercrime to the terrorist threats and attacks are no exception. The existence of a consistent security policy, each participant in such an environment, it is imperative today.

Keywords: Internet, Internet abuse, cyber crime, cyber terrorism, the security policy on the Internet.

ПРИМЕНА САВРЕМЕНИХ ТЕХНОЛОГИЈА ПРИЛИКОМ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПОСЕБНИХ И ДРУГИХ ДОКАЗНИХ РАДЊИ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И СУЗБИЈАЊА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

др **Жарко Синђелић**

Министарство унутрашњих послова Републике Србије, Београд

Сажетак: Најсложеније питање код посебних доказних радњи је питање њихове мере, односно врсте кривичних дела на која се примењују, као и услова под којима се примењују. Примена посебних доказних радњи не сме бити превише широка, јер тада долази до задирања у људска права и слобода, али ни превише уска, јер се тада губи њихов ефекат. Реч је о вечитом вагању вредности: јачању слобода и права појединаца, којима се постављају границе репресији коју кривично право нужно са собом носи, и јачању овлашћења државе зарад ефикасније борбе против криминала, а науштрб слобода и права појединаца. Ипак, примена посебних доказних радњи не доводи се у питање у случају најтежих и најсложенијих кривичних дела, а посебно кад су у питању кривична дела организованог криминала. Пошто постоји солидан број радова који се баве анализом законске основе за примену посебних доказних радњи, практичан значај рада биће усмерен на приказ савремених технологија које се могу користити приликом реализације како доказних тако и других радњи које предузима полиција, као и на стварање основице за разумевање предности и последица везаних за примену савременх технологија, што ће добијати на значају како борба против организованог криминала у Републици Србији буде јачала.

Кључне речи: посебне доказне радње, савремене технологије, илегални хардвери и софтвери, право на приватност, интерактивно препознавање лица, анализа гласа.

ПИТАЊЕ ПРИМЕНЕ СПЕЦИЈАЛНИХ ИСТРАЖНИХ ТЕХНИКА ОД СТРАНЕ ПОЛИЦИЈЕ И СЛУЖБИ БЕЗБЕДНОСТИ

др Горан Д. Матић

директор Канцеларије Савета за националну безбедност и заштиту тајних података
у Влади Републике Србије

Сажетак: Концепт ефикасног сузбијања криминала, по сваку цену, не може ићи до фактичког негирања принципа владавине закона у демократској држави, јер би то у пракси значило фактичко увођење полицијске државе. Између уставних постулата и принципа и праксе не сме се налазити провалија. Разоткривање конкретних кривичних дела и њихових учинилаца је просто немогуће појединачним радњама за уобичајених шест до осам недеља, као што је то био случај са класичним криминалом, због чега се указује потреба за применом специјалних истражних техника. Полиција као претежни носилац ових активности, мора усмерити највећу и константну пажњу на све облике савременог криминала, још у најранијим стадијумима (у фази припреме, а пре реализације), односно у фази основа сумње о одређеној опасности, како би оперативним путем стигла до основане сумње о кривичним делима. Ако се не прихвати ова нова полицијска стратегија Европе, изведена из европске стратегије заједничке безбедности и спољне политике, поједине земље ће се наћи немоћне пред високо камуфлирајућим појавним облицима савременог криминала, који ће метастазирати комплетно друштво као неуочени рак и деловати против грађана као парамоћ, при томе битно слабећи и саму државну власт и институције. У области сузбијања политички мотивисаног насилног криминалитета, немогуће је заобићи улогу савремених служби безбедности, без чијег учешћа, као „претходнице“, је готово немогуће суочити се са овим проблемом, али и спроводити кривично правну заштиту уставног уређења и безбедности државе. Коначни циљ или идеал представља успостављање легитимности кривичног законодавства на подручју кривичноправне заштите државе, како у законитости и коректности практичне репресије и у материјалном, али и у процесно правном погледу, што се може остварити само уз гарантовану независност органа правосуђа.

Кључне речи: Кривично право, Кривично-процесно право, безбедност, заштита уставног поретка, полиција, службе безбедности, специјалне истражне технике.

УЛОГА СУБЈЕКТА ПОДСИСТЕМА ПРИВАТНЕ БЕЗБЕДНОСТИ У РЕПУБЛИЦИ МАКЕДОНИЈИ У СПРЕЧАВАЊУ И СУЗБИЈАЊУ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

мр Борче Петревски

Министарство унутрашњих послова Републике Македоније

Јован Димитровски

постдипломац Факултета организационих наука Универзитета у Скопљу

Сажетак: Трансформација општеполитичког и економског система у земљама у транзицији, меѓу којима је и Република Македонија (РМ), довела је до промене имовинских односа, при чему приватна имовина постаје доминантни облик, а долази и до постепене децентрализације одређених надлежности са јавне на приватне безбедности.

Агенције за обезбеђење особе и имовине (АООИ) и детективи, као засебни сегменти подсистема приватне безбедности (ПБ) у РМ, својом позицијом у безбедносном амбијенту, добијају све значајније место и улогу у одржавању свеукупне безбедности, а самим тим имају важан удео на успешном спречавању и сузбијању софистицираним облицима организованог криминала у једној сувременој држави, посебно у његовој превентивној функцији.

Имајући у виду чињеницу да је у нашој земљи Министарство унутрашњих послова (МУП) досад издало 193 дозволе за рад АООИ, од којих активно на тржишту раде око 163 АООИ, а Комора РМ за обезбеђење особе и имовине је издала око 17.500 лиценци и око 4.900 службених легитимација, као и то да је регистровано и ради шест приватних детектива, може се рећи да постоји напредак у развоју овог безбедносног подсистема у РМ, који је, и поред одређених недостатака, у последњих десетак година почео да се значајније развија.

Потреба прецизног дефинисања облика и начина сарадње субјекта подсистема ПБ са полицијом, а нарочито начин комуникације и брже размене информација, значајан је услов у правцу адекватније превентивно-репресивне постављености и функционисања овог безбедносног сегмента.

Генерално, активности субјекта подсистема ПБ у РМ, имају позитиван допринос ка безбедности у нашој земљи надопуњујући полицију у одређеним активностима, тако да су данас, поред дјелатности АООИ везаних за физичко и техничко обезбеђење особе и имовине, њихове радње усмерене и ка спречавању и сузбијању поједине појавне облике организованог криминала, меѓу којима су и осигуравајуће преваре, повреде права интелектуалног власништва, решавање одређених случајева везаних за крађе возила итд.

Постојећи светски тренд све већег развоја подсистема ПБ, насупрот потребе превенирања и одстрањивања штетних последица проузрокованих новијим и софистициранијим техникама, налаже перманентно прилагођавање и додатну изградњу савременог безбедносног система (а у том правцу и подсистема ПБ), преко проналажења могућности за унапређење његовог концепта и активније давање доприноса у правцу успешнијег спречавања и сузбијања криминала.

Кључне речи: безбедносни систем, приватна безбедност, агенције за обезбеђење особе и имовине, детективи, организовани облици криминала.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

СТАНДАРД ISO/IEC 27005:2008 – ОСНОВ ЗА МЕНАЏМЕНТ РИЗИКОМ ИНФОРМАЦИОНЕ БЕЗБЕДНОСТИ У ОРГАНИЗАЦИЈИ

мр Зоран Милановић

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

проф. др Радован Радовановић

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Сажетак: Модерне организације су суочене с бројним безбедносним претњама. Данас постоје различите препоруке и стандарди који дају смернице за очување информационе безбедности, а наш циљ је разматрање међународног стандарда ISO/IEC 27005:2008, који препоручује смернице за менаџмент ризиком информационе безбедности (ISRM – Information Security Risk Management) у организацији, подржавајући посебно захтеве систем менаџмента информационе безбедности (ISMS – Information Security Management System) у складу са ISO/IEC 27001 и може се применити на све типове организација (комерцијална предузећа, владине агенције, непрофитне организације), које намеравају да управљају ризицима који би могли угрозити њихову информациону безбедност.

Кључне речи: информациона безбедност, менаџмент ризиком, ISO/IEC 27005:2008.

ДОКАЗНИ И ОПЕРАТИВНИ ЗНАЧАЈ МОНИТОРИНГА ТЕХНИЧКИМ СРЕДСТВИМА У РЕАЛИЗАЦИЈИ КРИМИНАЛИСТИЧКИХ ПОСЛОВА

Вељко Попара

Министарство унутрашњих послова Републике Србије

Горан Протић

Министарство одбране Републике Србије

Сажетак: Напредак технологије у свим областима, поготово у области електронике и телекомуникација, нова решења присутна у кривичнопроцесном и другом релевантном законодавству Републике Србије, па и она која предвиђају могућност надзирања и лоцирања лица осумњичених за извршење одређених кривичних дела уз употребу техничких средстава, отварају и могућност коришћења система за пресретање, лоцирање и праћење кретања лица/објеката, како у циљу прикупљања обавештења од значаја за спречавање и сузбијање криминалитета, тако и у циљу обезбеђења доказа од значаја за расветљавање и доказивање конкретне кривичне ствари. Нажалост, национални нормативни оквир не садржи разрађен сет одредби којима се прецизније регулишу бројна питања која се у пракси примене појединих система свакодневну намећу, а чије занемаривање узрокује мање или више основане дилеме и недоумице. Поред осталих, изостале су и одредбе којима се, уз предвиђање могућности лоцирања лица/објеката приликом примене мере тајног праћења и снимања, дефинише појам лоцирања. Уз анализу нормативног основа и оквира примене различитих техничких система за мониторинг, у раду ће пажња бити посвећена и бројним другим питањима њихове примене у спровођењу криминалистичке обраде конкретних случајева.

Кључне речи: глобални позициони систем (ГПС), глобални систем за мобилну комуникацију (ГСМ), лоцирање, тајно праћење, људска права, докази.

ДРУГА ТЕМАТСКА ОБЛАСТ

**КРИВИЧНОПРАВНИ И КРИМИНОЛОШКИ АСПЕКТИ
ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА**

ПРИМЈЕНА МЕЂУНАРОДНИХ КРИВИЧНИХ СТАНДАРДА У СУПРОТСТАВЉАЊУ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛИТЕТУ У НОВИЈОЈ ПРАКСИ УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

академик проф. др Миодраг Н. Симовић¹

потпредсједник Уставног суда Босне и Херцеговине
и редовни професор Правног факултета у Бањој Луци

доц. др Марина М. Симовић

Факултет правних наука у Бањој Луци и Управа за индиректно опорезивање
Босне и Херцеговине

Сажетак: Након уводних напомена о ставовима Европског суда за људска права и Уставног суда Босне и Херцеговине (који проводе конституционализацију правила кривичног процесног права), у погледу утврђивања чињеничног стања и примјене материјалног и процесног права од стране редовних судова, у раду се анализира пракса Уставног суда Босне и Херцеговине, и то од фазе испитивања допустивости предмета. Уставни суд мора утврдити, између осталог, и да ли су испуњени услови за мериторно одлучивање који су набројани у члану 16, ставу 2 Правила Уставног суда. С тим у вези, према властитој јуриспруденцији Уставног суда и пракси Европског суда за људска права апелант мора навести повреду својих права које штити Устав Босне и Херцеговине и ове повреде морају дјеловати вјероватно. Апелација је очигледно неоснована уколико јој мањкају *прима фацие* докази који, са довољном јасноћом, показују да је наведена повреда људских права и слобода могућа, ако чињенице у односу на које се подноси апелација очигледно не представљају кршење права које апелант наводи, тј. ако апелант нема „оправдан захтјев“, као и кад се утврди да апелант није „жртва“ кршења Уставом Босне и Херцеговине заштићених права. С тим у вези, уочена је потреба предузимања нових корака у афирмацији европског система заштите људских права у БиХ, успостављањем страначке равнотеже и признавањем процесних права одбране чији је основ претпоставка невиности.

Кључне ријечи: Европски суд за људска права, Уставни суд Босне и Херцеговине, Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, Устав Босне и Херцеговине, кривични поступак.

¹ Дописни члан Академије наука и умјетности Босне и Херцеговине и инострани члан Руске академије природних наука.

ТЕРОРИСТИЧКО УДРУЖИВАЊЕ ПРЕМА КРИВИЧНОМ ЗАКОНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

проф. др Драгана Коларић

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Сажетак: У раду се анализира нова концепција кривичних дела тероризма у кривичном законодавству Републике Србије, која је резултат измена и допуна Кривичног законика које су учињене у децембру 2012. године. Посебан акценат је стављен на кривично дело терористичког удруживања. У првом делу рада, који је уједно посвећен и уводним напоменама, аутор се бави актуелним питањима усклађивања материјалног кривичног законодавства са европским стандардима. За Србију, као државу која настоји да што пре постане пуноправни члан Европске уније, од изузетне је важности да прати активности ЕУ и њених чланица на подручју сузбијања криминалитета. Најкорисније би било за сваку државу, па и нашу, да изврши ревизију појединих инкриминација у свом кривичном законодавству, али тако да покрије области које су међународни споразуми сматрали вредним укључивања у национално кривично право. У другом делу рада посебна пажња је посвећена анализи института и других законских решења материјалног кривичног права повезаних с криминализацијом тероризма. Сведоци смо времена у коме терористички инциденти ескалирају широм света. Међународна заједница је у последњих неколико деценија интензивно радила на креирању механизма за гоњење и кажњавање учинилаца тешких кривичних дела као што је тероризам. Државе су све више фокусиране на усклађивање националних кривичних законодавстава са међународним документима у правцу унификавања инкриминације тероризма, као и са њим повезаним кривичним делима. Упркос великој спремности и све већем консензусу међу државама по питању реформе и даљег развоја законских решења, овај процес суочен је са многим изазовима. Трећи део се бави анализом бића кривичног дела терористичког удруживања и његовим односом са институтом саучесништва и чланом 346. Кривичног законика Републике Србије, који регулише кривично дело удруживања ради вршења кривичних дела. На крају аутор даје закључке, са предлозима могућих законских решења *de lege ferenda*.

Кључне речи: Кривични законик, тероризам, терористичко удруживање, саучесништво, удруживање ради вршења кривичних дела, међународни стандарди.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

СТРАЗБУРШКИ СТАНДАРДИ У ДОКАЗИВАЊУ КРИВИЧНИХ ДЕЛА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

проф. др Горан П. Илић

Правни факултет Универзитета у Београду

доц. др Тања Кесић

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Сажетак: Примена специјалних истражних радњи представља данас услов *sine qua non* за ефикасно супротстављање изазовима ораганизованог криминала. Упркос томе, постоје бројне недоумице у вези са оправданошћу коришћења посебних доказних радњи и условима за њихово предузимање, на једној страни, и потребе да се основна људска права делотворно заштите од неоснованог ограничења или повреде, на другој страни. У том светлу аутори анализирају, пре свега, посебне доказне радње као што су тајни надзор комуникација, тајно праћење и снимање, симуловани послови и ангажовање прикривеног иследника. Поменутој анализи претходи осврт на неколика питања које се односе на појам доказа и доказивања, као и излагања појму, правној природи, условима и значају посебних доказних радњи. Основи нагласак у раду је стављен на разматрање релевантних одлука Европског суда за људска права које се односе на оправданост примене посебних доказних радњи у поступцима за кривична дела организованог криминала. Реч је, између осталог, о захтеву који се у светлу права на правично суђење поставља у вези са квалитетом закона који уређује услове за предузимање посебних доказних радњи, проблему подстрекавања на извршење кривичног дела, могућности анонимног сведочења и сл. У оквиру завршног дела рада аутори се одређују према стразбушким стандардима и износе закључке у којој мери су они испоштовани у домаћем процесном законодавству и судској пракси.

Кључне речи: организовани криминал; доказивање; посебне доказне радње; Европски суд за људска права; право на правично суђење.

КРИВИЧНО ДЕЛО НЕОВЛАШЋЕНА ПРОИЗВОДЊА И СТАВЉАЊЕ У ПРОМЕТ ОПОЈНИХ ДРОГА (члан 246 КЗ)

проф. др Наташа Делић

Правни факултет Универзитета у Београду

Сажетак: Аутор у раду разматра кривично дело неовлашћене производње и стављање у промет опојних дрога које спада у групу кривичних дела против здравља људи и предвиђено је у члану 246 КЗ. Правна природа и значај овог кривичног дела определили су садржину и структуру рада у коме су анализирана основна и допунска обележја његовог бића. Поводом појединих питања која се у раду разматрају аутор указује на релевантна теоријска полазишта и наводи ставове судске праксе, а такође износи и одговарајуће закључке. У првом делу рада аутор решава одређене дилеме које постоје у вези појединих облика радње извршења овог кривичног дела. Затим, посебну пажњу посвећује критичкој анализи новоуведеног привилегованог облика кривичног дела који се састоји у неовлашћеном узгајању мака или психоактивне конопље или друге биљке из којих се добија опојна дрога или које саме садрже опојну дрогу (став 2). У датом контексту, аутор закључује да је реч о непрецизној формулацији – посебно у односу на радњу извршења и објект радње. Осим тога, доводи се у питање и криминално-политичка оправданост датог решења. У другом делу рада, поред осталих питања, разматра се и могућности примене института дело малог значаја (члан 18 КЗ) код овог облика кривичног дела. Након одговарајуће аргументације, аутор закључује да с обзиром на природу кривичног дела као и кривичноправни значај института дело малог значаја, његова примена овде не би била оправдана.

Кључне речи: злоупотреба опојних дрога, кривични законик Републике Србије, кривична дела против здравља људи, кривично дело неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

КРИВИЧНОПРАВНА ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ И БОРБА ПРОТИВ ЕКОЛОШКОГ КРИМИНАЛИТЕТА

проф. др Наташа Тањевић

Висока школа за пословну економију и предузетништво, Београд

Сажетак: Угрожавање животне средине кривичним делима је нарастајући проблем који наноси озбиљну штету животној средини и здрављу људи. Такође, по својој природи, еколошки криминалитет је неретко транснационалног карактера и може се јавити као посебна врста организованог криминалитета. Стварање правне регулативе за заштиту животне средине, са кривичноправним одредбама које укључују и кривичну одговорност правних лица, представља основ за предузимање ефикаснијих мера у циљу сузбијања еколошког криминалитета. Због тога је последњих година на међународном нивоу знатно проширена кривичноправна заштита животне средине, а процес приступања наше земље Европској унији убрзао је развој ове правне дисциплине и то управо оног дела који се односи на успостављање казненоправног оквира за заштиту животне средине. У складу са тим, у раду смо указали на основне карактеристике групе кривичних дела против животне средине која су прописана у Кривичном законнику Србије из 2005. године. Поред материјалног разматран је и процесни аспект и одређени проблеми у откривању, доказивању и вештачењу ових кривичних дела који се појављују у судској пракси.

Кључне речи: животна средина, еколошки криминалитет, кривична дела против животне средине, законодавство, Србија.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

CRIMINAL LEGAL RESPONSE OF ORGANISED CRIME IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Tatjana Gerginova, PhD

Faculty of Security, Skopje

Abstract: In terms of prevention of organized crime, especially trafficking as one of the most serious forms of abuse of fundamental human rights in the Republic of Macedonia in the past few years, intensive activities were undertaken by various institutions and organizations in different spheres of activity . In order to successfully deal with traffickers and organized crime in general, and at the same time in order to harmonize the national legislation with signed the UN Convention against Transnational Organized Crime and its two protocols (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, and the Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, made changes to the Criminal Code and the Criminal Procedure Law. During this period, were adopted: Law on Witness Protection, Law on Foreigners and the Law on Public Prosecutors which established the credentials of the newly formed department at the Public Prosecutor's Office to prosecute the perpetrators of criminal acts of organized crime and corruption. A number of local NGOs have undertaken various activities in the field of trafficking in human beings, but their attention was mainly focused on prevention potential victims or providing assistance to identified victims of human trafficking. During labor I will talk about the legal framework for security and protection of the victim in criminal proceedings, whether it occurs as a witness or as an injured party and how consistently applied legal provisions which determine the position of the victim in the procedure, the case law allows the realization of its right to be present in the process, to be informed about their rights, to have a representative to explain indemnification request, evidence to suggest fields and ask questions witnesses, expert witnesses and defendants, and before and provide adequate protection of its integrity.

Keywords: organized crime, victim, witness, damaged.

ТРЕТМАН ОСУЂЕНИХ ЗА КРИВИЧНА ДЕЛА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА (МОГУЋНОСТИ, ДИЛЕМЕ И ЗАБЛУДЕ)

проф. др Зоран Илић

Факултет за специјалну едукацију
и рехабилитацију Универзитета у Београду

Сажетак: Амбиција овог рада је да представи, отвори и критички анализира досадашња скромна искуства у институционалном заводском третману осуђених за дела која припадају или се сврставају у организовани криминал. Полазећи од релативно богатих сазнања и искустава о појави, развоју, размерама и штетним последицама које овај облик криминалитета и један од најфункционалнијих и најприхватљивијих типова људског понашања има по друштво и његов развој, као и од релативно развијених форми и облика у његовом супротстављању (сузбијању и спречавању) аутор констатује да се насупрот свему томе делатности овог по свим његовим параметрима „правог“ криминалитета настављају и добијају нове форме и облике испољавања. Базирајући своје становиште на томе да се, фигуративно речено, „прича“ о „борби“ против организованог криминала завршава – губи на интензитету онда када треба да се зада завршни ударац, убирају плодови или сагледају пропусти и грешке, аутор поставља питање „искрених намера“ главних носилаца ових активност да „доврше“ посао. Шта се заиста догађа на плану третмана осуђених за кривична дела организованог криминала, откуда чињеница о заиста „скромним“ покушајима увођења нових програма у третман ове категорије криминалаца на просторима Републике Србије, какво је стварно стање, какве су могућности, дилеме и заблуде лаичке и стручне јавности на овом пољу, питања су на које ћемо у раду настојати да одговоримо. Осим тога, нужно је указати на могуће путеве за превазилажење овакавог стања увођењем низа нових програма у третман различитих категорија и типова који припадају организованом криминалу.

Кључне речи: организовани криминал, третман, затвор, програми, осуђена лица.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

БОРБА ПРОТИВ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА – УНУТРАШЊИ И МЕЂУНАРОДНИ АСПЕКТИ

проф. др Жељко Никач

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

мр Бобан Симић, предавач

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Сажетак: Стање организованог криминалитета у садашњем тренутку у свету показује да се више не ради о изолованој појави у оквиру појединих држава и регија, већ да је то интернационални проблем целокупне међународне заједнице. Носиоци деловања организованог криминалитета између осталог имају за циљ и да обезбеде легализацију богатства стеченог криминалним активностима, те да реципрочно својој економској снази, остваре политички утицај и учешће у највишим органима власти. Борба против организованог криминала на ширем међународном плану подразумева заједничке, синхронизоване и координиране акције држава и међународних организација, које се остварују путем различитих облика билатералне, мултилатералне, регионалне и универзалне сарадње. Најважнија од њих је међудржавна полицијска сарадња која се остварује преко специјализованих националних органа и међународних организација. На унутрашњем плану, борба против организованог криминалитета подразумева сузбијање и спречавање његових појавних облика ангажовањем свих специјализованих органа и организација.

Кључне речи: организовани криминалитет, појавни облици, сузбијање, међународна сарадња, специјализовани органи.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

EVIDENTIAL VALUE OF EYEWITNESS IDENTIFICATION IN CRIMINAL PROCEEDINGS

Mile Matijević, PhD

University of Business Studies, Faculty of Law, Banja Luka

Darko Jokić, MA

High School of Interior, Banja Luka

Abstract: In order to establish the state of fact in the course of criminal proceedings, are often conducted an eyewitness identification of individuals and objects, whose results can play a vital role in pronouncing judicial and prosecutorial decisions. Eyewitness identification of individuals and objects includes a specific identification process, whose aim is to establish compatibility of the present individual or object with previously perceived. A witness appears as a subject of identification, who, as prescribed by law, performs identification of an individual or object, first describing or naming signs of identification, followed by presenting him several compatible and mutually similar objects of identification.

Since criminal proceedings and criminalistic theory and practice hold different opinions in terms of evidential value of the results acquired through eyewitness identification, this paper shall, after introductory considerations, present a critical view of the opinion of some authors on the evidential significance of identification, including a short review of case law, with special attention to the decisions of the International Criminal Court for Former Yugoslavia, and the Court of Bosnia and Herzegovina, based on identifications performed by witnesses who have perceived an individual in the light of traumatic war circumstances.

Keywords: criminal proceedings, witness hearing, eyewitness identification of individuals and objects, evidential value.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

ФИНАНСИЈСКЕ ИСТРАГЕ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ – СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ

Горан Бошковић

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Гордана Јекић-Брадајић

Апелациона тужилаштво, Београд

Сажетак: На глобалном и националном плану, тежиште борбе против имовински мотивисаног криминала фокусирано је на заплону противправно стечених средстава криминалном делатношћу, те онемогућавање укључивања таквих средстава у легалне економске токове. Аутори у раду указују на значај и модалитете примене метода финансијске истраге у криминалистичкој и правној пракси у Републици Србији. Анализирајући законодавна решења и криминалистичко поступање у спровођењу финансијских истрага, у раду се представљају неке могућности за унапређење праксе примене ових метода, с циљем ефикаснијег откривања постојања и проналажења нелегално стечених средстава криминалном делатношћу. Примена метода финансијске истраге има изузетан значај у борби против организованог, као и других форми имовински мотивисаног криминала, с обзиром да нелегално стечена средства представљају темељ економске моћи криминалних организација и појединаца.

Кључне речи: организовани криминал, финансијска истрага, одузимање имовине стечене кривичним делима.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

SOME CURRENT ISSUES RELATING TO EVIDENCE AND CRIMINALISTIC PROCESSING OF THE CRIME SCENE

Boris Murgoski, PhD

Faculty of Security, Skopje
University “St. Kliment Ohridski”, Bitola

Abstract: Forensic science in the broadest sense can be defined as any science that is in service of the legal system. The basic procedures which are carried out at the crime scene are: identification of material evidence, its documentation, proper collection, packaging, preservation, analysis in order to provide for a reconstruction of the crime scene.

This paper focuses on issues related to the planning of the prior and the criminal procedure in the context of criminological forensic processing, in function of effectively identify and preserve the evidence from the crime scene - as well as standardization of the procedure for preserving the evidence for analysis, and the analysis itself.

Keywords: evidence, inspection, crime scene, planning the investigation.

НАУЧНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА ФЕНОМЕНА ТЕРОРИЗАМ

проф. др Радослав Гаћиновић

научни саветник у Институту за Политичке студије, Београд

проф. др Живојин Ђурић

научни саветник у Институту за политичке студије, Београд

Сажетак: Рад је посвећен дефинисању савременог тероризма и проблемима политичке теорије на путу ка општеприхватљивој дефиницији тероризма. Наука је једино моћна да уз помоћ политичке теорије и политике ослободи човека ледене опчињености и страха од терористичких активности, као и да понуди општеприхватљиву дефиницију тероризма. Зато ће у раду бити проблемски анализирани академске и административне дефиниције тероризма. Академске дефиниције тероризма које потврђују да су најчешћи елементи дефиниције тероризма насиље као метод, грађани и влада као мете, изазивање страха и изнуђивање политичких или социјалних промена као циљеви, а велики број жртава коме теже терористи указује на спектакуларност као дефинициони елемент тероризма. Док, су тзв. административне дефиниције (дефиниције по наређењу) тероризма производ одређених државних или међудржавних институција, а које још више замагљују проблем и одлажу опште прихватљиво дефинисање тероризма. Политички мотив извршиоца је услов да би се нека радња означила као терористичка, јер је то једина дефиницијска компонента која раздваја тероризам од обичног криминала. Док терориста врши насиље или прети насиљем, он је неизбежно политички мотивисан (*animus terrorandi*) и припада некој организацији.

Дефинисање савременог тероризма представља најсложенију и најзначајнију фазу антитерористичког процеса. У циљу опште прихватљивог дефинисања тероризма поред осталих активности које ће у раду бити елабориране, посебно треба истаћи да тероризам није биолошка појава, тј. да се човек не рађа као терориста. Терористи сматрају да је преплашеном човеку лако наметнути своју вољу и на тим премисама граде своју стратегију, држећи стало тензију у јавном мњењу јер нико се не боји онога што је прошло већ неизвесности која се очекује.

Кључне речи: тероризам, политика, право, насиље, дефиниције.

РАЗУМЈЕВАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛИТЕТА – КРИМИНОЛОШКИ И КРИВИЧНОПРАВНИ ПРИСТУП

доц. др Миле Шикман

Управа за полицијско образовање, Министарство унутрашњих послова Републике Српске

Сажетак: Организовани криминалитет данас представља не само криминални феномен, већ и својеврстан јавни ресурс. Посебно је доминантна његова медијска експлоатација, али није ништа мања ни политичка конотација овог феномена. Фасцинираност организованим криминалитетом није нова, напротив она је у западним земљама присутна од шездесетих година прошлог вијека. Код нас је она испољена у последњих неколико година, што се огледа у масовнијој употреби термина „мафија“, кроз означавање криминалних дјелатности различитог карактера (друмска мафија, фармакомафија, аутомафија, итд.). С тим у вези, врло често је присутно поједностављено, па чак и банализовано схватање организованог криминалитета, које карактерише одсуство озбиљнијих истраживачких приступа. Управо одсуство објективног научног приступа и детерминише наша „знања“ о организованом криминалитету. Због тога су нужна озбиљна криминолошка истраживања овог криминалног феномена, укључујући истраживање појединачно, сваке од његове димензије (етиолошке, феноменолошке и виктимолошке). Такође, значајан је и кривичноправни приступ, како у погледу инкриминисања организованог криминалитета, тако и у погледу прописивања адекватних правних средстава реаговања на исти.

Кључне ријечи: организовани криминалитет, појам, дефиниције, етиологија, феноменологија, виктимологија, кривично право.

УЛОГА ОРГАНА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ У СУПРОТСТАВЉАЊУ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛИТЕТУ

доц. др Невенко Врањеш

Факултетет политичких наука Универзитета у Бањој Луци

др Слађана Врањеш

Институт за јавно здравство Републике Српске, Бања Лука

Сажетак: Организовани криминалитет представља негативну друштвену појаву која све више погађа људско друштво без обзира на степен његовог демократског и економског развоја. Домаћа и страна кривичноправна и криминолошка теорија и пракса као битно обележје организованог криминалитета истичу његову повезаност са органима државне власти. Ситуација у којој држава гарантује безбедност, а сама може постати извор њеног угрожавања кроз спрегу са организованим криминалитетом, свакако представља предмет научног фокусирања.

Органи државне управе представљају посебну врсту државних органа, основаних за вршење управне делатности као своје основне делатности. Безбедност државе и очување њеног поретка је активност коју углавном проводе органи државне управе. Улога органа државне управе у супротстављању организованом криминалитету представља предмет овог рада. При томе, рад посебно анализира улогу Министарства унутрашњих послова и Министарства правде те, посебних полицијских и правосудних тела као *sui generis* институција основаних за борбу против организованог криминалитета кроз призму њихових овлашћења *de lege lata*, као и кроз фокусирање на практичне аспекте њиховог рада с ослонцем на стручно-специјалистички сегмент, како би се извели оперативни закључци од корекције постојећих правних решења до нивоа *de lege ferenda*.

Кључне речи: управа, органи државне управе, организовани криминалитет, Министарство унутрашњих послова и Министарство правде.

АКТУЕЛНА РАЗМАТРАЊА О ПРОЦЕСНО-ПРАВНОМ ПОЛОЖАЈУ САРАДНИКА ПРАВОСУЂА

доц. др Тања Кесић

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Биљана Синановић

Врховни касациони суд, Београд

Миољуб Виторовић

Тужилаштво за ратне злочине, Београд

Сажетак: Промене у кривичнопроцесном законодавству Републике Србије значајно су утицале на правно уређивање института, који је у досадашњој легислативи био познат под називом сведок сарадник. До скоро дефинисан као посебна мера органа гоњења за откривање и доказивање кривичних дела организованог криминала, корупције и других изузетно тешких кривичних дела, доношењем Законика о кривичном поступку од 2011. године овај институт је претрпео неколико битних промена. Прва је термилошке природе и подразумева промену назива института, (окривљени/осуђени сарадник). Другим изменама задире се у саму суштину института, с обзиром да се у оквиру систематизације Законика о кривичном поступку обрађује у оквиру дела који се односи на ток кривичног поступка (склапање споразума о сведочењу окрвљеног/осуђеног сарадника), што помало подсећа на институт познат у америчком праву, под називом *plea bargaining*. Имајући у виду поменуте промене и жељу да интегрално представимо изабрану проблематику, определили смо се за употребу термина сарадник правосуђа (*collaborator of justice*), који је прихваћен у појединим упоредним законодавствима и најзначајнијим међународним документима. Анализа предмета рада обухвата појмовно дефинисање института, одређење његове правне природе кроз призму појединих упоредноправних решења, приказ међународних стандарда и домаћих прописа, као и указивање на практичне проблеме у процесно-правном положају сарадника правосуђа. Посебну пажњу поклонили смо питању оцене исказа сарадника правосуђа кроз различите фазе кривичног поступка и импликације које може имати на његов процесно-правни положај.

Кључне речи: сарадник правосуђа; сведок сарадник; окривљени/осуђени сарадник; процесно-правни положај.

КОЛИКО КРИМИНАЛИСТИЧКИ И ПРАВНО РАЗУМЕМО ШТА ЈЕ ОРГАНИЗОВАНА КРИМИНАЛНА ГРУПА

др Драган Манојловић,
Мегатренд универзитет, Београд

Сажетак: Који је фундаментални задатак правног уређења при откривању и обезбеђењу доказа у кривичној ствари из области организованог криминала? Сматрамо да је правно уређење правила (врста и услова) за коришћење превентивних и репресивних метода само једана страна, а да је друга-њихова примена у криминалном миљеу. Приметно је у кривичном законнику, да је могуће применити материјални законик на само организовање-настајање организоване криминалне групе. Да ли се овај институт примењује и у којој мери из криминалистичког и кривично-правног аспекта, покушаћемо да откријемо у овом раду. Трећи правац истраживања у овом раду биће усмерен на могућности и капацитете откривања и доказивања делатности организоване криминалне групе кроз емпиријско истраживање пријава, оптужница и пресуда. Зашто је истраживање у овом раду усмерено на организовану криминалну групу? Ово видимо у чињеници да се у Србији према броју пријављених, оптужених и осуђених за удруживање ради вршења кривичних дела, не разуме шта је организована криминална група, а тиме и шта је организовани криминал, а још мање шта је доказ којим се криминалистички и процесно доказује постојање удруживања-организоване криминалне групе. Примена кривичних процесних правила и криминалистичких метода у откључавању и разумевању организоване криминалне групе у Србији је на изузетно ниском криминалистичком и процесно (правном) нивоу. У овом раду покушаћемо да истражимо колико се у Србији у трећем миленијуму разуме шта је организована криминална група када је реч о откривању, прикупљању и обезбеђењу доказа у кривичним стварима.

Кључне речи: организована криминална група, откривање, прикупљање доказа, обезбеђење доказа.

ПОСЕБНОСТИ ИЗВРШЕЊА КАЗНЕ ЗАТВОРА ЗА КРИВИЧНА ДЕЛА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

Радован Кораћ

Министарство правде и државне управе Републике Србије,
Управа за извршење кривичних санкција

Милош Јанковић

Заштитник грађана Републике Србије

Сажетак: Систем извршења казне затвора у Републици Србији уређен је Законом о извршењу кривичних санкција, како за пунолетна лица тако и за малолетне учиниоце кривичних дела којима је у кривичном поступку изречена казна малолетничког затвора. Системска борба против организованог криминала, као и посебности кривичног поступка за учиниоце кривичног дела са елементима организованог криминала, утицали су на то да се посебним законом, односно, тзв. „другим ЗИКС-ом“, уреди област извршења казне затвора за лица која издржавају казну затвора за кривична дела организованог криминала. Тај „други“ закон има своје посебности које га разликују од постојећег ЗИКС-а. Посебности које се односе на извршење ове казне огледају се у томе да осуђена лица издржавају казну у посебном одељењу за издржавање казне, где је начин издржавања казне приближан једноћелијском систему извршења казне, па се и положај и поједина права ових осуђеника током издржавања казне разликује од оних која се везују за остала осуђена лица. Код оваквог начина издржавања казне постоје и посебности у погледу руковођења посебним одељењем, као и строжи поступак контроле рада у смислу руковођења и контроле поступања према осуђеницима који издржавају казну у посебном одељењу. Поред наведених посебности у поступању са лицима осуђеним за организовани криминал, рад ће обухватити анализу поступака интерног надзора који врши Управа за извршење кривичних санкција преко овлашћених лица за надзор, са освртом на врсте надзора, као и поступак провере правилности и законитости рада одељења у којем се издржава казна затвора за организовани криминал. Уз наведено, пажња ће бити посвећена и мерама за проверу остваривања права осуђеника у Посебном одељењу, поступку одржавања реда и безбедности, поштовању кућног реда и контроли примене мера принуде.

Кључне речи: организовани криминал, извршења казне затвора, надзор, положај осуђеника.

УСКРАЂИВАЊЕ ПОДАТАКА О ИДЕНТИТЕТУ СВЕДОКА У КРИВИЧНОПРОЦЕСНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Радмила Драгичевић Дичић

Врховни касациони суд, Београд

доц. др Александар Бошковић

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

проф. др Милан Жарковић

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Сажетак: Одредбе Законика о кривичном поступку из 2001. године (*Службени лист СРЈ*, бр. 70/01 и 68/02 и *Службени гласник РС*, бр. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07 и 20/09 - др. закон, 72/09, 76/10 – у даљем тексту ЗКП/2001), Законика о кривичном поступку из 2011. године (*Службени гласник РС*, бр. 72/ 2001 и 101/2011 – у даљем тексту ЗКП/2011), уз заштиту од увреде, претње и сваког другог напада који је суд (орган поступка) дужан да пружи у односу на све учеснике у поступку, предвиђају и додатне мере заштите сведока који је с обзиром на узраст, животно искуство, начин живота, пол, здравствено стање, природу, начин или последице извршеног кривичног дела, односно друге околности случаја, посебно осетљив, односно онога који би давањем исказа или одговором на поједина питања себе или себи блиска лица изложио опасности по живот, здравље, слободу или имовину већег обима. Упркос очигледној намери законодавца да дефинише правила која ће свим особама које се у својству сведока појављују у кривичном поступку омогућити неометано и безбедно сведочење (увек, а посебно када је њихов физички или психички интегритет угрожен или су доведена у опасност нека друга добра), и даље се, и у пракси и међу теоретичарима кривичнопроцесног права, јављају значајне недоумице у погледу одрживости постојећих решења. Као једно од најзначајних отворених питања, са бројним и врло битним консеквенцама, намеће се питање заштите идентитета сведока који се испитују уз поштовање законом прецизиранх правилима за испитивање заштићеног сведока, односно прикривеног иследника. У тексту који следи настојаћемо да укажемо на оне које нам се, као такве, посебно намећу.

Кључне речи: сведочење, заштита сведока, прикривање идентитета сведока.

ДОКАЗНИ ЗНАЧАЈ ИСКАЗА УЗЕТИХ ОД СТРАНЕ ОВЛАШЋЕНИХ СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА ОРГАНА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА У ПРЕТКРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

Гордана Чолић

Виши јавни тужилац у Панчеву

Ана Боровић

Основни јавни тужилац у Панчеву

Мато Жарковић

Министарство унутрашњих послова Републике Србије, Полицијска управа за Град Београд

Сажетак: Поступање полицијских службеника у преткривичном поступку, како оно самоиницијативно, тако и оно коме претходе налози надлежног јавног тужиоца, усмерено је и ка обезбеђењу доказа који ће се користити у кривичном поступку уопште, па и у оном који се води за кривична дела организованог криминала. Нормативни основ и оквир поступања наведених субјеката, дефинисан важећим кривичнопроцесним одредбама, подразумева и дефинисање предуслова и правила поступања усмереног ка обезбеђењу личних доказа, тј. исказа лица која су на различите начине повезана са конкретном криминалном делатношћу, а која ће у, евентуално, покренутом кривичном поступку учествовати у својству окривљеног, односно у својству сведока. Уз дилеме које се везују за разлике у тумачењу и примени постојећег нормативног оквира датог одредбама Законика о кривичном поступку из 2001. године (Службени лист СРЈ, бр. 70/01 и 68/02 и Службени гласник РС, бр. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07 и 20/09 - др. закон, 72/09, 76/10 – у даљем тексту ЗКП/2001) и Законика о кривичном поступку из 2011. године (Службени гласник РС, бр. 72/ 2001 и 101/2011), пажњу заслужује и питање претпоставки на страни овлашћених службених лица органа унутрашњих послова, тј. формалне и суштинске компетенције овлашћених службених лица за предузимање радњи којима се кроз узимање исказа од различитих категорија лица обезбеђују лични докази који ће се, потом, користити у кривичном поступку уопште, па и у оном који се води за кривична дела организованог криминала.

Кључне речи: преткривични поступак, кривични поступак, искази лица, докази, организовани криминал.

СУПКУЛТУРНА ОБЕЛЕЖЈА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

Александар Југовић

Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду

Мирослав Бркић

Факултет политичких наука Универзитета у Београду

Сажетак: Проучавање организованог криминала остаје нецеловито уколико се запоставе културални елементи у његовом одржавању и функционисању, јер постоји јасна повезаност између интерног вредносног система и бихевиоралног насиља или имовинског криминала, који чине припадници криминалне групе. Супкултура организованог криминала огледа се у: начину и стилу живота, етничким вредностима, хијерархијској организацији криминалне делатности, начинима извршења кривичних дела, надимцима, статусима и улогама које појединци заузимају у криминалној групи, степену припадности криминалном клану, догађајима из криминалне прошлости који су појачавали кохезију групе и организације (традиција криминалне супкултуре), вредносним узорима (из групе, прошлости „мафије“, филмова, итд.). Такође, вредносни систем криминалне супкултуре обично је ригидан, повреда правила понашања од стране чланова се оштро кажњава, чиме се јачају идентитет и интегритет групе. Из тог разлога треба схватити и да насиље припаданика криминалних група у одређеним ситуацијама представља нормативни захтев групе, а нечињење насиља може резултирати и бруталном санкцијом од стране хијерархијски боље позиционираних вођа. Разумевање супкултуралних обележја организованог криминала је од суштинског значаја за полицијске и безбедонсоне структуре које се баве спречавањем и сузбијањем овог за друштво веома опасног облика криминала.

Кључне речи: друштво, супкултура, организовани криминал, насиље.

ТРГОВИНА ДЕЦОМ КАО ОБЛИК ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛИТЕТА

др Зоран М. Стевановић

Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд

мр Јасмина Играчи

Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд

Сажетак: Аутори у раду говоре о трговини децом која, у савременом свету, представља један од најперфиднијих али и најуноснијих облика организованог криминалитета. Деца, као предмет трговине, постају жртве физичког, сексуалног и психичког злостављања, а често су изложена најразноврснијим видовима насиља.

Трговина децом најчешће има за циљ сексуално искоришћавање, где деца постају предмет некога ко их искоришћава. „Освајање“ деце најчешће почиње пружањем неких наизглед примаљивих понуда и помоћи које ће побољшати живот деце, учинити их срећнијим и задовољнијим, а све то, по правилу, до тада нису имала. Опијена сновима, деца за тренутак поверују у то и крену у авантуру са које се веома тешко враћају, јер се брзо нађу у канцама организованог криминала. Злоупотреба деце се најчешће врши ради сексуалне експлоатације, принудног просјачења, принуде да врше кривична дела, радне експлоатације, препродаја беба и сл. Према неким истраживањима, око осам милиона деце у свету је у неком од облика злостављања и ропства.

Последице злостављања деце су вишеструке, трајне и угрожавају нормалан квалитет живота, а истовремено остављају озбиљне последице на психофизички развој. Откривање трговине децом је веома сложен процес и организоване криминалне групе на све начине покушавају да их учине скривеним за органе гоњења.

Кључне речи: трговина децом, сексуално искоришћавање, организовани криминалитет, злостављање деце, људска права.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

MOBILE PAYMENTS: VISION OR REALITY IN MACEDONIA

Assistant Professor Snezana Mojsoska

University "St.Kliment Ohridski", Bitola, Faculty of Security, Skopje

Assistant Professor Igor Kambovski

Faculty of Law, FON University, Skopje

Teaching Assistant Irina Majovski

University "St.Kiril i Metodij", Skopje, Economic Institute, Skopje

Goce Mojsoski

MSc. Candidate

Abstract: In the era of smart technology some of the hot topics for financial institutions is mobile commerce promoted thought m-banking, m-wallet and m-payments. All banking and financial services with the help of mobile telecommunication devices has positive and negative sides for both players in the m-processes.

This paper is about Mobile Payment which is the key service of the Mobile Wallet which will be enable users to do payments on traditional points of sale. According analyses trust and information are the most relevant determinants for acceptance of this services. Finally in 2013, the amendments to the Law on Payment Operations in Macedonia introduces one additional possibility for a modern way and the manner of paying the service via the use of a mobile phone. Macedonia is on the start point of using m-payments. In this paper will be shown statistics about mobile users with possibility to use m-payments and also will be provided some of the recommendation how should be process of m-payments in Macedonia.

Keywords: mobile payment, payment system, banks, transactions.

ЗАШТИТА ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА У КРИВИЧНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Александра Илић

Факултет безбедности Универзитета у Београду

Сажетак: Ефикасно супротстављање проблему трговине људима као делатности организованог криминалитета није могуће остварити без адекватне заштите жртава тог вида криминалитета. Претпоставка остваривања заштите жртава трговине људима је и постојање одговарајућег нормативног оквира пре свега када се говори о нормама кривичног законодавства. У том смислу у раду су размотрене одговарајуће одредбе од значаја за проблематику заштите жртава трговине људима које се налазе у различитим законским прописима у области кривичног законодавства. Аутор на почетку анализира одредбе из области кривично-материјалног права, пре свега норме актуелног Кривичног законика и у том смислу се нарочито указује на промене у односу на досадашња решења. Преглед кривично-процесног законодавства односно одговарајућих закона из те области односи се на разматрање положаја оштећеног у кривичном поступку. Анализиране су паралелно одредбе још увек важећег Законика о кривичном поступку из 2001. године и Законика о кривичном поступку из 2011. године при чему је указано на низ значајних новина које нов Законик уводи, попут мера заштите посебно осетљивих сведока. На крају је указано и на специфичности положаја малолетних жртава трговине људима у Закону о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица.

Кључне речи: жртве, трговина људима, заштита, кривично законодавство.

УЛОГА СВЕДОКА САРАДНИКА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ ЗА ДЕЛА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛИТЕТА

Иван Илић, асистент

Правни факултет Универзитета у Нишу

Сажетак: Феноменолошке карактеристике савременог криминалитета, посебно неких од најтежих његових облика (трговина људима, оружјем, наркотицима, организовани криминалитет, тероризам) захтевају примену специфичних метода откривања, доказивања и спречавања. Ове се мере састоје у офанзивном прикупљању информација о криминалном деловању организованих криминалних структура (проактивне истраге - акција уместо реакције). Ради се заправо о тајном прикупљању информација путем инфилтрирања у криминалне групе и организације. Ове се мере најчешће називају посебне истражне технике. Специфично место у лепези тих техника заузима сведок сарадник. То је онај осумњичени или окривљени, члан криминалне организације, који под законом прописаним условима, по предлогу јавног тужиоца, а на основу одлуке суда добија само статус сведока, ако прихвати да истинито и потпуно сведочи, у замену за ублажавање казне или његово ослобођење од кривичног гоњења. Аутор се у раду бави међународним и националним аспектом института сведока сарадника, са нагласком на одредбе новог Законика о кривичном поступку, из 2011. године. У раду се поклања пажња и јуриспруденцији Европског суда за људска права по питању сведочења тзв. анонимних сведока у светлу права на одбрану окривљеног. У закључном делу дата је оцена усаглашености домаће регулативе са европским стандардима и дати су предлози за неку будућу новелацију, са циљем ефикасног сузбијања организованог криминалитета, уз поштовање достигнутог степена заштите права окривљеног.

Кључне речи: организовани криминалитет, посебне истражне технике, сведок сарадник, Законик о кривичном поступку из 2011. године.

ЕКСТРАДИЦИОНИ ПРИТВОР КАО ПРОЦЕСНА МЈЕРА У БОРБИ ПРОТИВ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

Милијана Лепир, асистент

Правни факултет у Бањој Луци

Сажетак: Савремени интеграциони процеси европских држава, афирмација и јачање солидарности и међусобне сарадње међу државама, све интензивнија циркулација и покретљивост људи и добара преко државних граница, ширење све опаснијих облика (транснационалног) организованог криминала и уопште кривичних дјела са међународним обиљежјима, чији извршиоци све чешће настоје избјећи примјену кривичног права склањањем у неку другу државу, условило је све чвршћу међусобну сарадњу, поготово европских држава, као и појаву европског кривичног права. Овакви процеси су изузетно актуелизовали питање међународне кривичноправне помоћи, те предузимање одређених процесних мјера и радњи против починиоца транснационалног организованог криминала, као што је екстрадициони притвор. Примјени екстрадиционог притвора у циљу обезбјеђивања присуства одбјеглог учиниоца кривичног дјела прибјегава држава на чијој је територији ухапшен. Овом мјером се помаже држави из чије „руке“ правде бјежи учинилац кривичног дјела у остваривању њеног сувереног права на његово кажњавање. Екстрадициони притвор је крајња и врло репресивна мјера факултативног карактера, јер се обавезном одређивању притвора, па самим тим и екстрадиционог притвора, противи слово и правна логика Европске конвенције о људским правима и основним слободама, а о чему у прилог свједоче и пресуде Европског суда за људска права. Међутим, оваквом тумачењу притвора као факултативне и крајње мјере за обезбјеђење присуства починиоца кривичних дјела у екстрадиционом поступку и поступку сарадње држава са Међународним кривичним судом за бившу Југославију противе се правила овог суда.

Кључне ријечи: екстрадициони притвор, привремено притварање, екстрадициони притвор према Оквирној одлуци о европском налогу за хапшење и предају, правни основ за одређивање екстрадиционог притвора, процесна права притвореног лица.

ТРЕЋА ТЕМАТСКА ОБЛАСТ

**МЕЂУНАРОДНИ СТАНДАРДИ И ПРОЦЕДУРЕ
У СПРЕЧАВАЊУ И СУЗБИЈАЊУ
ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА**

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

THE WITNESS PROTECTION IN THE MACEDONIAN LEGAL SYSTEM

Katerina Krstevska, PhD

Faculty of Security, Skopje, University “St. Kliment Ohridski”, Bitola

Abstract: The Macedonian legal system pays attention to a special category of persons who appear as witnesses in the criminal procedure i.e. to the protected witnesses. Namely, the Novella of the Law on Criminal Procedure (LCP) of 2004 prescribes a new Chapter XIX-a and two new Articles, while in 2008 one more Article was added, so the Articles 270-a, 270-b and 270-c regulate the protection of witnesses, collaborators of justice and victims. As a continuation of this novelty, the Law on Witness Protection (LWP) was adopted in 2005 which goal is to regulate the procedure and the conditions for providing protection and assistance to the witnesses, as well as to define the measures for protection.

Despite the Council for witness protection, the LWP establishes a Department for witness protection, which withdraw changes in the legislation concerning the police affairs having in mind that this Department is an internal organization unit within the Ministry of Internal Affairs in charge of implementation of the Witness Protection Program i.e. implementation of the system of measures and activities that are undertaken for protection of life, health, freedom, physical integrity or property of bigger amount of the persons involved in the Program.

The new LCP (2010) continues the trend of specification of this sphere, by prescribing a special manner of examination of the endangered witnesses.

Keywords: Witness, Protection, Legislation, Republic of Macedonia.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

СТАТИСТИКА КРИМИНАЛИТЕТА И ПРАВОСУЂА У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ: СТАНДАРДИ, МЕТОДОЛОГИЈЕ, ХАРМОНИЗАЦИЈА

др Јелена Радовић-Стојановић

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Сажетак: У раду је представљен напредак који је последњих година учињен у Европској унији у области статистике криминалитета и правосуђа. Основни циљ Европске комисије и европске статистичке агенције Еуростата у овом периоду био је примена усаглашене методологије у области прикупљања података како би се добили упоредиви подаци, што би омогућило поређења међу земљама чланицама Европске уније о структури и трендовима криминалитета. У раду је представљено тренутно стање у европској статистичкој пракси у области статистике криминалитата. Затим су представљени стандарди и процедуре које су усвојене последњих година у циљу усвајања усаглашене методологије. Усаглашавање са овим стандардима, методологијама и процедурама биће у будућности изазов и за статистички систем Србије. Један пример овог процеса који је већ започео приказан је на крају рада и показује како се кроз усвајање закона, међународних стандарда и процедура омогућава добијање упоредивих података из области организованог криминала и прања новца и поређење са подацима земаља чланица Европске уније.

Кључне речи: статистика криминалитета, организовани криминал, прање новца, Европска унија.

ПРИКРИВЕНИ ИСЛЕДНИК КАО СТАНДАРД У СУПРОТСТАВЉАЊУ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ

др Жељко Нинчић

Министарство унутрашњих послова Републике Србије

Сажетак: Савремени услови развоја криминала, неизоставно постављају питање адекватног одговора државе на нове облике његовог испољавања, нарочито оне организоване. Као неминовност ефикаснијег сузбијања организованог криминала, јавља се потреба допуне и замене постојећих традиционалних, новим, „специјалним“, методама супротстављања. Ограниченост услова њихове примене, довољно указује на сву осетљивост употребе. Као најосетљивији метод, из аспекта примене, јавља се ангажовање прикривеног иследника.

У раду се првенствено указује на потребу проактивног приступа супротстављању савременим облицима организованог криминала, и да императив такве борбе дозвољава да се, у разумним границама, ограниче права оних према којима се специјалне истражне методе, међу којима и прикривени иследник, усмеравају. Указује се на историјску генезу примене установе прикривеног иследника. Врши се синтеза законских решења о прикривеном иследнику, посебно услови и принципи ангажовања у светлу упоредне законодавне праксе. Посебно се разматра прикривени иследник као извршилац кривичног дела, кроз однос англосаксонског и континенталног правног система, на такву његову улогу. На крају аутор расправља о неким питањима у вези са установом прикривеног иследника, првенствено питању адекватности законских решења о прикривеном иследнику и потребе њихових дограђивања (*de lege lata*), као и питању установе прикривеног иследника у будућности (*de lege ferenda*), уз осврт на праксу у Републици Србији.

Кључне речи: специјалне истражне методе, прикривени иследник, организовани криминал.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

PREVENTING AND FIGHTING ORGANIZED CRIME IN THE EU A NEW ERA WITH THE LISBON TREATY AND THE STOCKHOLM PROGRAMME

Snezana Nikodinovska-Stefanovska, PhD

Faculty of Security, Skopje

Marjan Gjurovski, MA

Faculty of Security, Skopje

Abstract: The fight and prevention of transnational crime have increasingly gained priority on the agendas of European Union countries. The main reason for this development is attached to three interrelated events. First, the security void that appeared after the fall of Communist regimes in Eastern Europe created incentives for criminal elements to capitalize on weak state control and, subsequently, grow in size. Second, the Maastricht Treaty's (1992) provision for the freedom of movement has eased the operations of organized networks in "old" Europe. Lastly, the enlargement of the EU in 2004 has, by and large, created a flexible milieu for the operations of criminal networks in the European continent in an unprecedented manner.

The EU's actions to counter transnational organized crime have paved the way for a process aimed at harmonizing and unifying national structures on legal matters in order to combat transnational crime.

This paper will outline novelties relevant for the prevention and fight against organized crime as presented in the Lisbon Treaty and the Stockholm Programme.

Keywords: EU, organized crime, Lisbon Treaty, Stockholm Programme.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

FOOD AND ORGANIZED CRIME. LEGAL FRAMEWORK AND CONTROL?

Pamela Kerschke-Risch, PhD

Universität Hambur

Abstract: This paper attempts to compare food safety in Republic of Serbia and Federal Republic of Germany. The latest food scandal, the aflatoxin affair, a typical example for danger and control, shows that food safety is neither an individual nor a national problem. The enormous international exchange of goods cannot be controlled worldwide. The risk for law-breakers to be detected is small or can be neglected. From the different legal framework results different institutional control of food and this may cause different food safety. This raises the question what can be done in order to improve the safety for the consumers. Assuming that in both or rather all countries the motivations for lawbreaking – financial gain or minimizing losses - are the same, the author discusses the possible effects of opportunities, risk of being detected, sanctions and control on organized white-collar crime in the food sector.

Keywords: aflatoxin, contaminated milk, food safety, infested food and feed, white-collar crime.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

ЗНАЧАЈ РЕГИОНАЛНИХ ИНИЦИЈАТИВА ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ У СУПРОТСТАВЉАЊУ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ

Горан Лукић

Служба за борбу против организованог криминала
Министарство унутрашњих послова Републике Србије

Зоран Ђурђевић

Криминалистичко полицијска-академија, Београд

Сажетак: Организовани криминал је глобални феномен и безбедносно-политички проблем, те је координирана међународна реакција у борби против ове врсте криминала предуслов за успостављање ефикасног система супротстављања овој негативној појави. Тежиште рада је на анализи активности и резултата регионалних иницијатива југоисточне Европе у супротстављању организованом криминалу. С тим у вези, у раду се најпре наводе регионалне иницијативе југоисточне Европе које за циљ имају да унапреде сарадњу у области безбедности и објашњавају циљеви и поља њиховог деловања. Такође, анализирају се организационе структуре и начин функционисања регионалних иницијатива југоисточне Европе, као и начини финансирања и механизми контроле. На крају, анализирајући остварене резултати регионалних иницијатива југоисточне Европе у супротстављању организованом криминалу, можемо закључити да се без постојања регионалних иницијатива, односно регионалне узајамне отворене безбедносне сарадње, не могу створити одговарајући и остварљиви одговори на транснационалне претње безбедности, као што је организовани криминал.

Кључне речи: организовани криминал, међународна сарадња, регионалне иницијативе, угрожавање безбедности, конвенције.

ОПЕРАТИВНЕ АКЦИЈЕ У ФУНКЦИЈИ ИСТРАЖИВАЊА ОРГАНИЗОВАНОГ ЕКОНОМСКОГ И ФИНАНСИЈСКОГ КРИМИНАЛА У МАКЕДОНИЈИ

доц. др Светлана Николоска
Факултет безбедности, Скопље
проф. др Марина М. Саздовска
Факултет безбедности, Скопље

Сажетак: Организовани економски и финансијски криминал, као сложени криминални феномен постаје сурова реалност у Републици Македонији. У његовом извршењу учествују лица које користе службени положај и овлашћења у циљу стицања високих криминалних прихода. Злоупотреба службеног положаја и овлашћења је обично центар криминалних радњи, али злочинци који имају статус службена, одговорна лица и лица са јавним овлаштењима врше и друге злочине у циљу стицање високе криминалне приходе. Позиција и моћ починилаца обично доприносе да овај злочин остане неоткривен, а починиоци не бивају кажњени ни за обављена кривична дела ни за задржавање високих, криминалом стечених прихода које уживају, а већи део њих склоне у иностранству, на безбедном месту. Зато што се ради о криминалу о коме је тешко добити оперативне информације, органе прогона користе све законске мере, делатности и посебне истражне мере, делатности и посебне истражне мере са циљем добијање почетна сазнања, како би кроз координиране оперативне акције обезбедиле доказе о организованости криминалне групе, доказе о кривичних дела, изврше идентификацију све починиоце који су укључене, одреде њихову криминалну улогу и одреде врсту и количину криминалног приноса. У Републици Македонији протекле три-четири године преузето је неколико оперативних акција, као што су Метастаза, Аријел, Паучина, Калдрма и сл., у којима су у процесу истраживања учествовали директно надлежни органи за прогон (полиција и финансијска полиција), али уз помоћ и подршку Финансијског обавештења, тако да су кривични предмети решени. Обезбеђени су докази о починиоцима, о њиховој организованости, почињеним кривичним делима и врстама и количинама криминалних приноса. У овом раду ће бити анализирани наведени практични криминални случајеви, у погледу начина и метода добијања почетних сазнања, укупни процес откривања по принципу цасе студиес, као и мере и делатности које су предузете. Такође ће бити анализирано колико криминалних приноса је добио починитељ, њихове врсте, као и процеси замрзавања и конфискације.

Кључне речи: организовани економски финансијски криминал, директно надлежне органе, финансијско обавештење, криминални приноси, конфискација.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

ПОЛИЦИЈСКИ ДИПЛОМАТА КАО ИНСТРУМЕНТ У СУЗБИЈАЊУ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

Далибор Кекић

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Желимир Кешетовић

Факултет безбедности Универзитета у Београду

Сажетак: Крајем XIX и почетком XX столећа јавља се потреба за институционалном сарадњом између држава како би се предупредиле многобројне криминалне појаве, које већ тада нису марили за државне границе, а сарадња између актера организованог криминала била је у повоју. Први институционални облици сарадње између држава појавили су се у другој половини XIX века, а изасланици држава, који су у међународним организацијама и иницијативама узели учешће, као потенцијални инструмент у сузбијању криминала јављају се одмах након Првог светског рата. Једна од првих држава, која се укључила у овакав облик сарадње је била и Србија. Делимично због блоковске поделе светске сцене, али и недостатка воље за искреним партнерством, добрим делом је заустављена међудржавна кооперација у области сузбијања организованог криминала. Током последње деценије интернационализован је проблем криминализације друштва, а као једно од могућих решења понуђен је институт полицијског дипломате.

Кључне речи: полицијски дипломата, организовани криминал, међународна сарадња, институције.

КАЗНЕНОПРАВНА ЗАШТИТА ПОЛИЦИЈСКИХ СЛУЖБЕНИКА У КАЗНЕНОМ ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

проф. др Љубинко Митровић

Факултет правних наука

Паневропски универзитет АПЕИРОН у Бањој Луци

Сажетак: Према подацима Министарства унутрашњих послова Републике Српске, Федералне управе полиције и Полиције Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине у 2012. години полицијски службеници у Босни и Херцеговини су нападнути скоро 200 пута. Напади на полицијске службенике као истурене представнике државе (униформисане и неуниформисане припаднике полиције) иако се често пута перципирају као посредан напад на државу, односно цјелокупно друштво, данас представљају озбиљан проблем за све савремене демократске државе. У свим савременим државама, казненоправна заштита полицијских службеника остварује се прописивањем, изрицањем и извршењем кривичних и прекршајних санкција физичким лицима, учиниоцима кривичних дјела и прекршаја који на различите начине угрожавају живот, односно тјелесни и морални интегритет полицијских службеника или их спречавају приликом вршења послова безбједности. У овом раду, са теоријског и практичног аспекта анализирају се појам, затим основни елементи и наравно карактеристике кривичних дјела којима се штити, прије свега, живот полицијских службеника у обављању службене дужности (кривично дјело убиства службеног лица при вршењу послова безбједности или дужности чувања јавног реда, хватања учиниоца кривичног дјела или чувања лица лишеног слободе), али и тјелесни интегритет, част, углед и достојанство полицијског службеника, као и сама службена дужност коју ова категорија државних службеника обавља.

Кључне ријечи: полицијски службеник, службена дужност, кривично дјело, прекршај, одговорност, казна.

SUPPRESSION OF CRIME IN INTERNATIONAL TRADE FROM THE ASPECT OF INTERNATIONAL ACTS FOR COMMERCIAL SALE OF GOODS

Igor Mojanoski, MA

Abstract: In the period after the Second World War, there has been continuous increase in volume and intensity of trade, both domestic and international, and there is a need for more dynamic delivery without losing the safety of legal transactions. In international trade, often enterprise or company from one state needs to trade goods from enterprise or company from another state who are registered and operate under the law of the other state and because in seller's and buyer's state exist different legal systems, and the validity of the sales contract depends on which law will be applied, as well as the content of the contract of commercial sale gets a different meaning depending on which law will be applied.

That is why there is interest in science to study problems arising in commercial sale of goods and fulfillment improper fulfilling of the seller and the buyer obligations in order to combat crime in international trade.

The most important issues analyzed at numerous scientific conferences and seminars and in the created works, in order to reduce the volume of crime in trade of goods as well as to prevent violation of the contract of commercial sale are: the distinction what is significant, and what is ordinary (irrelevant) breach of contract? Whether partial delivery is a significant violation of the contract? When failing to take goods is a significant violation of the contract? Furthermore, is the problem with delivery. What is delivery of non-conforming goods? What is non-conforming goods?

Consequently, from all activities in the field of commercial sale of goods contract, the following international acts are adopted: Convention relating to a Uniform Law on the International Sale of Goods, 1964, Convention relating to a Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods, 1964, United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, 1980, UNIDROIT Principles of the International Institute for the unification of Private Law, Principles of European Contract Law. Their objective is to establish a system of uniform rules which will facilitate trade between traders and companies from different countries.

The work provides a comparative review of the measures for prevention and suppression of crime in international sales through analysis of international legislation for sale of goods, given that in contemporary international sales gets more importance because there is greater need for trade and cooperation of merchants and companies from states with different legal systems.

Keywords: International Trade, Commercial Sale of Goods Contract, Suppression of Crime, International Laws, Unification.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

THE FIGHT AGAINST ORGANIZED CRIME ON THE EU LEVEL

Sandra Stojković

University of Novi Sad
Faculty of Law

Abstract: The paper analyses the way on which European Union deals with problem of organized crime.

Modern organized crime requires a multi-disciplinary approach to effectively prevent and counter it. Therefore, the EU has developed the so-called «Administrative approach», and directed at all areas, such as: trafficking in human beings, arms and drugs, economic and financial crime, corruption, money laundering, cybercrime and environmental crime.

Also, in the aim of fight against organized crime, EU developed an effective cooperation between the authorities of the Member States and established many bodies and agencies, such as Europol, including the exchange of information and mutual assistance.

Future EU priorities in the fight against organized crime have been defined on the basis of the Stockholm Programme and its Action Plan, as well as in the Communication on the Internal Security Strategy, which will be analyzed in this paper, too.

Keywords: European Union, organized crime, Europol, Criminal justice, Stockholm Programme.

ПРИНЦИП ТРАНСПАРЕНТНОСТИ И ЊЕГОВ ЗНАЧАЈ ЗА СУЗБИЈАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛНОГ ДЕЛОВАЊА У ОБЛАСТИ СТРАНИХ ДИРЕКТНИХ ИНВЕСТИЦИЈА

Зорица Којчин

Министарство унутрашњих послова Републике Србије

Иван Жарковић

Министарство унутрашњих послова Републике Србије

Сажетак: Као и бројне друге државе, и Република Србија свој развој сагледава и кроз обезбеђивање различитих облика страних директних инвестиција, а тиме и стварање могућности за економски развој, повећање запошљавања, раст животног стандарда и смањење регионалних разлика. Нажалост, Републику Србију, поред осталог, карактеришу и бројне околности које дестимулишу стране инвеститоре, па и наглашена макроекономска неравнотежа, недостатак финансијских средстава, низак ниво страних директних инвестиција, неефикасно правосуђе, висока стопа незапослености и сиромаштва, низак животни стандард грађана, сложене административне процедуре и висок ниво корупције. Уз осврт на чињеницу да корупција угрожава основне функције државе и подразумева један од најтежих облика организованог деловања, који је директно повезан са органима власти, у раду ћемо се задржати на анализи односа корупције и страних директних инвестиција. Разматраће ће обухватити и значај имплементације појединих одредаба Споразума о слободној трговини и услугама Светске трговинске организације у домаће законодавство и њихов могући допринос смањивању корупције. Пошто је један од кључних принципа Споразума транспарентност, анализираћемо његов утицај на концепт сигурности улагања, а све у циљу стварања амбијента за привлачење страних директних инвестиција.

Кључне речи: организовани криминал, корупција, стране директне инвестиције, транспарентност, Република Србија.

МЕЂУНАРОДНИ СТАНДАРДИ И ПРОЦЕДУРЕ У СПРЕЧАВАЊУ И СУЗБИЈАЊУ НАСИЉА ЕКСТРЕМНИХ НАВИЈАЧКИХ ГРУПА

мр Божидар Оташевић

Министарство унутрашњих послова Републике Србије

Сажетак: У иностраним истраживањима који се баве проблемом насиља на спортским приредбама и хулиганизмом најчешће се не прави разлика између чланова-симпатизера, језгра и вођа навијачких група. По правилу, у радовима се пише о навијачима, ултра навијачима, екстремним навијачима. Навијачке групе се приказују као хомогена целина, где се не диференцирају вође навијачких група као посебна категорија која се разликује од осталих навијача који их следе, слушају, копирају. У раду се указује да навијачка популација није хомогена као и да треба посветити већу пажњу вођама навијачких група (као узорима, евентуалним манипулантима и мотиваторима), које карактерише посебно изражена поликриминална активност. Друштво треба више да буде заинтересовано за популацију младих који посећују фудбалске утакмице и да предузима адекватне мере на њиховој заштити. Масовност навијачког окупљања исувише је озбиљна појава да би се препустила криминалу склоним особама које манипулишу са младима утичући на развој њихових личности и усмеравајући њихову будућност у правцу криминала.

Кључне речи: насиље, навијачке групе, симпатизери, језгро, вође.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

THE THEORIES OF IDENTITY IN THE CONTEXT OF TERRORIST ORGANIZATION

Frosina T. Remenski, PhD

Faculty of Security, Skopje

Abstract: This paper discusses the importance of collective identity as an integral part of the social continuum of terrorist organizations. Categories of identity are an important system of recognition between groups and individuals in relation to their respective social environment, while even mundane social dynamics are also largely influenced by the interactions of different identity categories. Terrorist organizations are examples of social groups that very clearly proclaim their collective identity, often positioning themselves as standard bearers of certain social groups (ethnic, religious). As such, there is considerable insight to be attained by investigating elements of collective identity as one of the fundamental traits of many existing terrorist organizations. Such an approach can also provide a new basis for future studies of terrorism as a social phenomenon. The paper uses relevant theories and present knowledge from the fields of sociology, social psychology, theories on nationalism and others as a theoretical framework.

Keywords: terrorism. collective identity; social constructivism; social psychology; social geometry.

ОРГАНИЗОВАНИ РАЧУНАРСКО-ФИНАНСИЈСКИ КРИМИНАЛ СА ЕЛЕМЕНТИМА ЛАЖНИХ ПЛАТНИХ КАРТИЦА

Маријана Блажевска

Факултет безбедности, Скопље

Сажетак: Друштво се креће према тачки у којој све зависи од информационих технологија и софтвера. Најновије и очекиване промене у технологији, које произлазе из развоја рачунарства и телекомуникација, имају значајан утицај на све аспекте живота: банкарство, контролу саобраћаја, телефона, електричне енергије, здравства, образовања итд. Са компјутеризацијом финансијског система уведено је електронско плаћање помоћу електронског новца који је виртуелан и представљен као нумерисани систем који постоји у меморији компјутера. Као такав, он не познаје географске границе и одмах може бити пребачен на велике даљине. Електронско плаћање електронским новцем представља размену материјалних ресурса путем телекомуникационе инфраструктуре. Овакав начин уплате предмет је многих врста злоупотреба, а као посебно карактеристично понашање, јавља се злоупотреба платних картица. Распрострањеност платних картица, могућност њихове примене и доступности најнапреднијих информационих технологија, учинило их је изузетно атрактивним за велики број криминалаца и криминалне групе широм света. Нарочито угрожена су постала тржишта на којима су платне картице уведене у платни систем, где они немају довољно искуства у онлајн пословању и тамо где не постоји систем за спречавање овоквих злоупотреба, као и у земљама са веома високим стандардима, у којима је развијен систем он-лине трговине и банкарства. Данас платне картице могу да се користе за подизање готовине на банкоматима, шалтерима банака, за плаћање роба и услуга на продајним местима која су опремљена ПОС терминалима, за плаћање у електронској трговини, као и за плаћање наручене робе путем телефона или маила. Плаћање путем платних картица може се обавити путем интернета, без одласка у банку, из куће, како у земљи тако и у иностранству. Широм света учиниоци злочина који се баве злоупотребом платних картица, у оквиру организованих криминалних група, извршавају злочине везане са злоупотребе платних картица, најчешће са надом да ће стећи значајну противправну имовинску добит. озбиљност овог феномена била је подстицај за писање овог рада, у коме ће се анализирати тренутно стање као и расположиви подаци о извршеним кривичним делима и о њиховим учиниоцима.

Кључне речи: организовани рачунарско-финансијски криминал, електронски новац, електронско плаћање, платне картице.

ORGANIZED CRIME IN THE TIME OF SOCIAL NETWORKS AND WEB 2.0

Tatjana Vukelić, MA
Independent Researcher

Abstract: Focus of this article is question of organized crime opportunities in the time of social networks and web 2.0. The paper gives an overview of different social networks and shows how the development of web services provides some new ways of attracting people for criminal activities. The article considers how the information and social networks can be used by crime groups in order to avoid or violate legal framework and regulatory controls, with the question of the limits and control mechanism which should be approved.

The question which arises refers to previous occurrences on the European territory, for example cases of economic immigrants and asylum-seekers from different South-European countries who immigrated to some of Western European countries in the past years. Interesting to know is if there are any organizations or groups and how do they help the potential immigrants. Following the visa-liberation, the paper analyzes also the case of Roma immigrants and asylum-seekers from different South-European countries. Focus of this article is also the links among the social, economical and political conditions, as well as an analysis of potential networks and knowledge transfer among people. In particular is to be understood if there is any transnational networking between the concerning people in home countries and abroad.

The author discusses also the current problems and potential gaps in prevention of organized and web-crime.

Keywords: social networks, criminal activities, legal framework and regulatory controls.

ЧЕТВРТА ТЕМАТСКА ОБЛАСТ

**ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛ И ТЕРОРИЗАМ
У САВРЕМЕНИМ СТУДИЈАМА БЕЗБЕДНОСТИ**

ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ И КОРУПЦИЈА

проф. др Цане Мојаноски

Факултет безбедности, Скопље

Вук Кулић

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Сажетак: Предмет рада је веза између друштвеног развоја и корупције. Корупција као феномен разара, не само моралне, него и правне и економске вредности савременог друштва. С тим појмом се третира феномен који треба везати за државу и вршење јавних овлашћења, односно управљања јавним добрима, затим граничне случајеве, који се пре свега односе на парламентарну праксу и политичку (велику) корупцију (софт монеу, порк бареллинг, лог роллинг, итд.).

У раду посебно ће бити приказани истраживачки резултати ставова грађана и стручне јавности о корупцији у Републици Македонији. Ради се о теренском истраживању на подручју Републике Македоније у периоду од 8 до 18 Јануара 2013 године и између стручне јавности у министарству унутрашњих послова, тужилаштву, царини, суду и новинарима (спроведено у току месеца Фебруара 2013 године). Веза између ове две варијабле варираће се применом мултиварујантним аналитичким поступцима, при чему ће се настојати да се одговори на питања везанаим за друштвени развој једне транзициске земље.

Истраживачки резултати указују на то да је грађанин је навише изложен ризику корупције када тражи посао или приликом напредованаја на послу. Укупна средња оцена износи 4,00 од 7,00 што показје да је она веома висока. На друго место са високом оценом за изложеност на ризик су ситуације када грађанин хоће да оствари корист (имотну или другу), или да се убрза постапак ван од процедуре, што свакако је облик подмићивања државних службеника или других субјеката коме се грађанин обраћа.

Кључне речи: корупција, друштвени развој, грађанин, ризик корупције, политичка и партијска моћ, партијска подобност.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

САВРЕМЕНИ ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛ И ТЕРОРИЗАМ СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКЕ

проф. др Саша Мијалковић¹

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

проф. др Младен Бајагић

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Сажетак: Сличности и разлике између организованог криминала и тероризма могуће је, између осталог, сагледати упоредном анализом најзаступљенијих (стерео)типова њихових дефиниција и упоређивањем њихових доминантних карактеристика. Овај задатак није лак, јер још увек не постоји консензус око недвосмисленог и универзалног појмовног одређења организованог криминала и тероризма. Истовремено, ове појаве су толико динамичне, да је готово немогуће навести све њихове дефиниције и карактеристике. Због тога је у раду извршена краћа упоредна анализа типичних доктринарних и нормативних дефиниција организованог криминала и тероризма и њихових доминантних карактеристика.

Кључне речи: организовани криминал, тероризам, претње безбедности, карактеристике, сличности, разлике.

¹ Рад је резултат реализовања научноистраживачког пројекта: „Развој институционалних капацитета, стандарда и процедура за супротстављање организованом криминалу и тероризму у условима међународних интеграција“. Пројекат финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (бр.179045), а реализује Криминалистичко-полицијска академија у Београду (2011–2014).

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

БЕЗБЕДНОСНА ПРОГНОСТИКА У РАНОМ ПРЕДУПРЕЂИВАЊУ, ПРЕВЕНЦИЈИ И СУЗБИЈАЊУ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА И ТЕРОРИЗМА

проф. др Томе Батковски
Факултет безбедности, Скопље

Сажетак: У раду аутор наглашава значај безбедносне прогностике у савременом научном приступу раном предупредивању, превенцији и сузбијању организованог криминала и тероризма. Имајући у виду опасност од организованог криминала и тероризма на државном, регионалном и глобалном плану, правовремено детектовање, анализа и утврђивање степена опасности за заштићена добра и вредности представља неопходан корак у проучавању ових деструктивних феномена. При томе, аутор се залаже за мултидисциплинарни прилаз етиолошким и феноменолошким аспектима организованог криминала и тероризма на датом геополитичком простору, узимајући у обзир све релевантне историјске и модерне чиниоце у ширем безбедносном контексту. У раду се елаборирају елементи безбедносне прогностике, као саставни део безбедносне процене и системске анализе друштвених конфликта, у односу на организовани криминал и тероризам, посебно у зонама у којима се они додирују и прожимају.

Кључне речи: безбедносна прогностика, организовани криминал, тероризам, детектирање, анализа, превенција, сузбијање.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

LOGISTIC APPROACH TO THE OPTIMIZATION OF INFORMATION SUPPORT OF CLEARANCE AND INVESTIGATION OF CRIMES

Associate Professor Aleksey A. Kurin

Head of the Chair of Criminalistic Techniques, Volgograd Academy of the Ministry of Interior
of Russia, Candidate of Science (Engineering)

Abstract: The article focuses on the modern approaches to the organization of the system of information support of clearance and investigation of crimes by optimizing the system of criminalistic records. The author applies the mechanism of integrated logistics as the methodological basis and uses the system-structured approach to the optimization of material and information flows circulating within the system of criminalistic records. The main principles of organization of recording activity are defined.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

THE USE OF ANALYTICAL CAPABILITIES WITHIN THE INTEGRATED TELECOMMUNICATION SYSTEM OF CRIMINALISTIC RECORDS

Associate Professor Aleksey A. Kurin

Head of the Chair of Criminalistic Techniques, Volgograd Academy of the Ministry of Interior
of Russia, Candidate of Science (Engineering)

Abstract: The article represents the main capabilities and trends of development of information and analytical systems used in law enforcement agencies' activities. The author offers to create an integrated information telecommunication system of criminalistic records as a structural element of the integrated telecommunication system of law enforcement agencies. Peculiarities and principles of creating the improved system of criminalistic records are analyzed.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

ABOUT ORGANIZED CRIME FIGHTING IN THE SPHERE OF CRIMINAL LAW PROTECTION OF THE INTERESTS OF JUSTICE

Associate Professor Victoria V. Namnyaseva

Chair of Criminal Law, Volgograd Academy of the Ministry of Interior of Russia,
Candidate of Science (Law)

Maksim E. Belokobylsky

Deputy Head of the Chair of Criminal Law, Volgograd Academy of the Ministry of Interior of Russia
Candidate of Science (Law)

Abstract: To effectively administer justice, it is necessary to ensure safety of participants in legal proceedings. The article focuses on criminal law standards regulating responsibility for infringement on life and health of participants in criminal proceedings. The authors offer a series of measures to optimize the regulation of responsibility for these crimes committed by organized crime group members.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

**CRIMINAL LAW CHARACTERISTICS OF MURDERS COMMITTED
BY ORGANIZED GROUPS EITHER ON THE GROUNDS
OF POLITICAL, IDEOLOGICAL, RACIAL, NATIONAL,
AND RELIGIOUS HATRED AND STRIFE OR ON THE GROUNDS
OF HATRED AND STRIFE TOWARD CERTAIN SOCIAL GROUPS**

Maksim E. Belokobylsky

Deputy Head of the Chair of Criminal Law,
Volgograd Academy of the Ministry of Interior of Russia,
Candidate of Science (Law)

Olga I. Belokobylskaya

Senior Lecturer, Chair of Criminalistics,
Volgograd Academy of the Ministry of Interior of Russia,
Candidate of Science (Law)

Abstract: The article focuses on special issues of criminal law characteristics of group and organized crime on the whole as well as murders committed by organized extremist groups.

ОРГАНИЗОВАНИ ЕКОЛОШКИ КРИМИНАЛ У САВРЕМЕНИМ СТУДИЈАМА БЕЗБЕДНОСТИ¹

доц. др Александра Љуштина

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Сажетак: Савремене студије безбедности организовани криминал посматрају као један од највећих безбедносних проблема. Транснационални организовани еколошки криминал је савремена претња међународној безбедности. Услед све већег броја глобалних еколошких прописа, велики је број нових облика еколошког криминала, а „класичан“ организовани еколошки криминал обухвата две групе еколошких кривичних дела. Прва група обухвата кривична дела која се односе на загађење животне средине (одлагање опасног отпада, трговина супстанцама које оштећују озонски омотач и сл.). Друга група обухвата дела везана је за илегалну експлоатацију природних ресурса (угрожених врста биљака, животиња и угрожених врста дрвета). Овај рад се фокусира на анализу транснационалног организованог еколошког криминала, који обухвата илегалну трговину заштићеним животињским врстама и илегалну трговину заштићеним врстама дрвета.

Кључне речи: безбедност, организовани криминал, еколошки криминал, еколошка безбедност.

¹ Овај рад је резултат интерног научноистраживачког пројекта Криминалистичко-полицијске академије под називом „Национална безбедност Републике Србије и безбедносне интеграције“ (руководилац пројекта проф. др Младен Бајагић). Интерни научноистраживачки пројекат се реализује на основу сагласности Министарства унутрашњих послова Републике Србије.

КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА ТЕРМИНА ВЕЗАНИХ ЗА ТЕРОРИЗАМ У ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ И ЊИХОВИХ ПРЕВОДНИХ ЕКВИВАЛЕНАТА У МАКЕДОНСКОМ ЈЕЗИКУ

др Весна Трајковска

Факултет безбедности, Скопље

Сажетак: Рад се односи на контрастивну анализу одабраних речи и израза везаних за тероризам у енглеском језику и њихових преводних еквивалената у македонском језику. Анализа лексичких јединица презентованих у раду обављена је из морфолошког и семантичког аспекта. Ауторка се посебно усредсређује на одређивање нивоа лексичког утицаја енглеског модела на одговарајуће македонске еквиваленте у односу на морфолошку форму једночланих лексичких јединица, како и морфосинтаксичку структуру специфичних фраза. Морфолошка анализа обухвата најтипичније тенденције које се односе на афиксацијским процесима са посебним нагласком на деривативним префиксацијама и суфиксацијама. Лексичка и семантичка анализа је усмерена одабиру одговарајућих речи за лексикализовање одређених концепата у оба језика, одабиру колокација, као и преводу вишезначних речи.

Кључне речи: језик, контрастивна анализа, лексички утицај, терминологија везана за тероризам.

NEW CRIMINAL CHALLENGES

Bogdancho Gogov

Faculty of Security, Skopje

Abstract: Criminal networks end groups are continuously willing to take risks to make profit and extract benefit from everything, without moral dilemma. In last decade we are witnessing expanding of the new types of crime such as: trafficking in human organs, trafficking in natural resources, trafficking in counterfeit medicines, trafficking in cultural property, cybercrime, and old piracy in modern condition. Every state is faced with the challenge to find a way to develop adequate legislative and state responses in order to hamper this forms of crime, and new form of crime prevention. There is a need for adequate criminalization of this type of crimes in national law, and police international cooperation, because consequences are devastating for victims, and the whole society. Macedonia faces some of these criminal phenomena: trafficking in counterfeit medicines, trafficking in cultural property, cybercrime, trafficking in human organs, which are already recognized as organized crime, but there are no serious analysis of the possible answers, nor debate between science and practice, to find a solution.

In this article we will try to determine the criminal reasons and motives, and to propose measures that police should take in order to detect and prevent this crimes.

Key worlds: new types of crime, trafficking in organs, medicine, cultural property.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ
правни оквир, међународни стандарди и процедуре
Тара, 27–29. мај 2013. године

ИМПЛИКАЦИЈЕ ПРОЦЕСА РЕСТРУКТУРИРАЊА И СОЦИЈАЛНИХ НЕЈЕДНАКОСТИ НА БЕЗБЈЕДНОСТ У ЗЕМЉАМА ЗАПАДНОГ БАЛКАНА

мр Ладин Гостимировић

Висока пословно-техничка школа, Добој

Драган Дамјановић, спец.

Секретаријат за дечју заштиту Градске управе града Београда

Сажетак: Крај двадесетог века обележен је нестанком три велика идеолошка система: државе благостања, комунистичке и револуционарне идеологије земаља Трећег света и отпочињањем процеса трансформације, глобалног карактера, који су сео свет увели у једну нову епоху. Ови процеси почели су да се одвијају стихијски и најчешће на концепцијама радикалног (још средином деветнаестог века) превазиђеног либералног капитализма.

Прихватајући схватање појма транзиције као сплет дубоких политичких, правних, економских и социјалних промена у оквиру друштва, са циљем његове суштинске трансформације, које могу да проузрокују драматичне промене, у раду полазимо од тезе да транзицијски процеси имају не само позитивну већ и негативну страну (која је, између осталог, изражена и преко криминалитета). У том смислу у овом раду покушали смо да прикажемо везу између процеса транзиције и криминалитета у земљама Западног Балкана, и њихов утицај на укупну безбедност.

У раду се покрећу питања кључних аспеката везе између економских прилика и криминала. Друштвене промене у транзиционим друштвима одвијале су се у корак са низом турбуленција у социјалном систему које су ишле у правцу интезивирања сиромаштва, социјалне и економске поларизације, распадања социјалне кохезије и солидарности, аномије и социјалне дерегулације.

Кључне речи: друштвене промене, транзиција, социјалне неједнакости, сиромаштво, криминалитет.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

343.85:343.9.02(048.3)

**НАУЧНО-стручни скуп са међународним учешћем
Супротстављање организованом криминалу - правни оквир,
међународни стандарди и процедуре (2013 ; Тара)**

Зборник сажетака / Научно-стручни скуп са међународним учешћем Супротстављање организованом криминалу - правни оквир, међународни стандарди и процедуре, Тара, 27-29. мај 2013. године ; [уредник Драгана Коларић]. - Београд : Криминалистичко-полицијска академија : Фондација Ханс Зајдел, 2013 (Београд : Гласник). - VIII, 69 стр. ; 30 cm

На спор. насл. стр.: The Book of Abstracts. - Апстракти на срп. и енгл. језику. – Тираж 100.

ISBN 978-86-7020-246-7 (КПА)

а) Организовани криминалитет - Сузбијање - Апстракти
COBISS.SR-ID 198344716